

Τὸ σπῆτι τοῦ Παιδιού

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (ή Παιδόπολις)

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΡΑΝΟΥ
«ΠΡΟΝΟΙΑ ΒΟΡΕΙΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ»

Διευθύνεται από τριμελή 'Επιτροπή 'Εντεταλμένων
Κυριών ΠΒΕΕ.

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Ηρώδου 'Αττικού 9

ΑΘΗΝΑΙ, 1η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1951
ΕΤΟΣ Α'. ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 43 (19)

ΕΤΗΣΙΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

'Οργανισμοί, Τράπεζαι, 'Εταιρείαι... .. Δρχ. 100.000	
Δήμοι και Κοινότητες άνω των 5.000 κατοικων και Ιδιώται >	50.000
Λοιποί Δήμοι και Κοινότητες και Σχολεία >	25.000
Μαθηταί, Πρόσκοποι, 'Οδηγοί, Στρατιώται >	10.000
'Εξωτερικού : Δολλάρια 5 ή Λίραι 2	

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 1000

'Υπεύθυνος Συντάξας : ΑΓΓ. ΜΕΤΑΞΑΣ, 'Αντιφίλου 16 — 'Αθήναι
Προϊστάμενος Τυπογραφείου : Φραγκ. Μαλατίστας, Μενελάου 9, 'Αθήναι

Η άγάπη στον πλησίον

ΤΑ ΠΡΟΤΕΡΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ

Ο μεγάλος πολιτικός

Ο Περικλής ήταν ο πιο Ικανός πολιτικός άνδρας των 'Αρχαίων 'Αθηνών. 'Ανατράφηκε από το Ζήνωνα τον 'Ελεάτη, το γνωστό εκείνο φιλόσοφο με τα πατριωτικά αισθήματα και από το σοφό 'Αναξαγόρα, πού, όπως είναι γνωστό, για την σοφία του οι 'Ελληνες τον έλεγαν «Νοῦ» — δηλαδή Μυαλό!

Μέσα σε σαράντα δόκκληρα χρόνια κατάφερε ο Περικλής με την πολιτική του φρόνηση και τις Ικανότητές του να διευθύνει τα δημόσια πράγματα της πατρίδας του και πολλές φορές την έσωσε από την καταστροφή πού την ώδήγησαν διεφθαρμένοι και έμπαθείς δημοκόποι και δημαγωγοί.

'Αλλά ο Περικλής και σαν στρατηγός πολλές φορές ώδήγησε τους συμπολίτες του σε διάφορες μάχες και πολλές φορές γύρισε στην 'Αθήνα νικητής έστισε δε 9 δόκκληρα τρόπαια εις βάρος των έχθρων της 'Αθήνας.

'Αλλά ούτε για την πολιτική και στρατηγική Ικανότητά του, ούτε για τις νίκες του και τα πολλά του τρόπαια καυχήθηκε ποτέ ο μεγάλος Περικλής. Και τοῦτο γιατί θεωρούσε ως το μεγαλύτερο προτέρημά του την φιλανθρωπία του, την άναπη του στους συμπολίτες του και την καλωσύνη και έπιείκεια πού έδειχνε στους έχθρους του.

Όταν άρχισε ο τόσο άτυχής για την 'Ελλάδα εμφύλιος Πελοποννησιακός πόλεμος μια θανατηφόρα έπιδημία σημειώθηκε στην 'Αθήνα και στις άλλες έλληνικές πόλεις. 'Ισως μ' αυτή την άρρώστεια να θέλησε ο Θεός της ειρήνης, της άγάπης και της όμοноίας να τιμωρήσει την άδελφική εκείνη αλληλοσφαγή των 'Ελλήνων. 'Αρρώσθησε τότε και ο Περικλής. Στο κρεβάτι χαροπάλευε. Και οι φίλοι του, πού νόμισαν σε μια στιγμή πως από το δυνατό πυρετό είχε πέσει σε λήθαργο, άρχισαν να τον έγχομιάζουν και να μετρούν τις έκαστρες και τα τρόπαιά του. 'Εκλαιγαν δε και εξέφραζαν τη λύπη τους πού η 'Αθήνα θα στερηθώ ένα τέτοιο άρχηγό.

Ο Περικλής όμως πού διατηρούσε μέχρι τέλους τις διανοητικές του δυνά-

μεις, άκουσε μέσα στο βυθό του όσα ειπαν οι φίλοι του. Και τους ειπε:

— Οι νίκες και τα τρόπαια είναι ίσως κάποτε δώρα της τύχης. 'Εκείνο πού είναι το μοναδικό μου προτέρημα είναι πως κανένας 'Αθηναίος δεν έφόρεσε ποτέ μαῦρα εξ αίτίας μου.

Την άγάπη, λοιπόν, προς τους συμπολίτες του ο Περικλής θεωρούσε ως την μεγαλύτερη από τις άρετές. Και με τα τελευταία του λόγια, άφησε σαν υποθήκη, την άρετή αυτή παραγγελία και στους συγχρόνους και τους μεταγενεστέρους του.

'Αν και ο Περικλής — μās ειπε ο Γεροστάθης — είχε στην 'Αθήνα δύναμη πάρα πολύ μεγαλύτερη και από εκείνη των βασιλέων, αν και διαχειρίστηκε μεγάλα χρηματικά ποσά και για τις έκαστρες του και για να κτίσει τις μεγάλες και περίφημες οικοδομές της 'Αθήνας, έφάνηκε τόσο τίμιος, ώστε, όπως άναφέρει ο Πλούταρχος, ούτε μια δραχμή δεν καταδέχτηκε να προσθέσει από το δημόσιο ταμείο στη δική του περιουσία. 'Αντίθετα ο Περικλής ζούσε με οικονομία, δεν έκανε καμιά σπατάλη, συχνινόταν την πολυτέλεια και με όλη την προθυμία βοηθούσε με δικά του λεπτά τους παγωγούς συμπολίτες του. Θέλοντας με την εργασία του να ώφελήσει τους 'Αθηναίους και ταυτόχρονα να βοηθήσει στην άνάπτυξη και των κοινών άλλων και των ώραιων τεχνών, κατάφερε να φτιάσει, χρησιμοποιώντας τους καλλίτερους καλλιτέχνες της εποχής του τα άμύμητα έργα του Παρθενώνα, των Προπυλαίων, του 'Ωδείου. Στο τελευταίο μάλιστα ώργένωσε και άγώνες Μουσικής.

Είναι όμολογημένο ότι η ζωγραφική, η γλυπτική, η αρχιτεκτονική, η ποίηση και η μουσική, όταν με το αίσθημα του αληθινά ώραιού και καλού, μιλούνε στα ύψηλά και ευγενικά αισθήματα της ψυχής, άνυψώνουν το φρόνημα, έξευγνίζου την καρδιά, και έκπολιτίζουν τα έθνη. 'Αλλά όταν οι άμορφες αυτές τέχνες λησουνούν την ευγενική τους άποστολή, να άνυψώνουν δηλαδή και να ήθικοποιούν τα έθνη, και περιορίζονται μόνο να ευχαριστούν τις έξωτερικές ανθρωπίνες αισθήσεις, και να εξάπτουν την φιληδονία και τα άισχρά πάθη, από ώραιες γίνονται κακόφημες και χαμπεπείς.

Όταν — ειπε ο Γεροστάθης — ο θρησκευτικός ύμνος και το ήρωϊκόν άσμος μεταβάλλονται σε βακχικές ή έρωτικές

ώδες και η ύψηλή τραγωδία και ήθογραφική κωμωδία σε κακοήθη δράματα εις φθοροποιά μυθιστορήματα και θυλπερπή μελοδράματα. 'Όταν το σεμνόν άγαλμα της Παρθένου 'Αθηνάς άποθίσταται από την άσεμνο 'Αφροδίτη ή δε εικόνα του Πάρι αντικαθίσταται εικόνες του Μιλτιάδη και του Λεωνίδα τότε βέβαια οι άνθρωποι γίνονται φαῦλοι τα ήθη διαφθείρονται τα έθνη, παρακάζουν, και διαλύονται.

'Αλλά ο μυαλωμένος Περικλής με το σεμνόν και μεγαλόπρεπο άγαλμα της 'Αθηνάς, με τον άθάνατο Παρθενώνα, με τα άμύμητα θρησκευτικά και ήρωϊκά άνάγλυφα του Φειδία άνύψωσε το φρόνημα προς το θεό και την πατρίδα αλλά και διαιώνισε την άγάπη και το σεβασμό των μεταγενεστέρων προς ότι το έλληνικό.

Ο Περικλής θαυμάστηκε ακόμα για την έξοχη εύγλωττία του. Κάποτε έβγαλε ένα λόγο έπιτάφιο για κείνους πού έπεσαν για την πατρίδα. Και ώνόμασε τους πεόντας 'Αθανάτους, όπως οι θεοί, γιατί θυσιάζοντας τη ζωή τους για την πατρίδα, γίνηκαν άξιοι των ίδιων τιμών πού όφειλει ο άνθρωπος στους θεούς... (Από το «Γεροστάθης»)

ΑΠΟ ΤΑ ΑΞΕΧΑΣΤΑ

Ο Παπαγάλος

Σαν έμαθε τη λέξη καλησπέρα ο παπαγάλος ειπε ξαφνικά: «Είμαι σοφός, γνωρίζω έλληνικά: τί κάθομαι εδώ πέρα;»

Την πράσινη ζακέττα του φορεί και στο συνέδριο των πουλιών πηγαίνει, για να τους πώ μια γνώμη φωτισμένη. Παίρνει μια στάση λίγο σοβαρή ξεροβήχει, κυττάζει λίγο πέρα και τους λέει: Καλησπέρα.

Ο λόγος του θαυμάστηκε πολύ: τί διαβασμένος λένε παπαγάλοι! Θάναι σοφός αυτός πολύ μεγάλος άφού μπορεί κι' άνθρωπίνα μιλεί.

'Απ' τις 'Ινδίες φερμένος ποιός το ξέρει πόσα βιβλία μαζί του νάχει φέρει, με τί σοφούς έμίλησε και πόσα να ξέρη στών γραμματικών τη γλώσσα...

«Κύρ - παπαγάλε, θάχουμε την τύχη ν' άκούσουμε τί λες και πάρα πέρα;» ο παπαγάλος, βήχει ξεροβήχει... Μά τί να πώ; Ξανάπε: Καλησπέρα.

ΖΑΧ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Το άσπρο ΑΡΝΑΚΙ

λαχιστο δε θα πέφτη επάνω της όλη η
μπόρα...

Η θύελλα πέρασε. Άφησε πίσω της
λάκκους νερά, έσπασε κλαδιά, ξεριζώσε
ένα δυο δεντράκια και πάει στ' αντικρινό
βουνοπλάι να κάμη τ' ίδια.

Η Φιλιά βγαίνει απ' τ'ο μαντρί. Τά
νερά κυλούν με βουή μέσ' στ'ς ρεματιές.
Τ'ο χώμα μυρίζει, ποτισμένο βαθειά. Άπ'
τις φυλλωσιές στάζουν στάλες χοντρές.
Τά πουλιά προβάλλουν μέσα απ' τις τρύ-
πες τους και φτεροκοπούν σ'α να χαίρουν-
ται πού γλυτώσαν απ' τ'ο κακό. Ένα δρο-
σερό λουτρό πήραν και τώρα πετούν
τινάχοντας τ'α φτερά τους.

Η Φιλιά πήρε τ'ο καλάθι της πούτρεξε
νερά. Τί καλά, ή βροχή θάχη κιόλας ξε-
πλύνει τ'α χόρτα. Διαλέγει ένα δυο προ-
βατσάκια και τ'α τρώει με όρεξη κατε-
βαίνοντας τ'α ριζά.

— Μέεεε! Μέεεε!

Μιά αδύναμη φωνούλα, κάτι σαν παρ'α-
πονο και σαν κλάμα. Άπο πού νάρχεσαι
Κάποιο αρνάκι θάχη ξεενέρισει απ' τ'ο κο-
πάδι του. Τ'ο καύμενο πού νάχη κρυφτή-
— Μέεεε! Μέεεε!

Όλο και πιο παραπονιάρικο έρχεται
τ'ο βέλασμα. Η φωνή έμοιαζε μ' ανθρώ-
πινο κλάμα.

Βγήκε μέσα από μιά τούφα θαμνόκλη-
δα. Άσπρο - άσπρο, μικρούλι αρνάκι. Τ'ο
καύμενο θά χάθηκε. Ήταν μουσκεμένο απ'
τ'η βροχή. Πώς τρεμούλιαζε από τ'ο κρύ-

Όταν είδε τ'η Φιλίσα, τ' αρνάκι δέ-
ξαμε να φύγη. Τ'ην κοιτούσε κατάμαστι-
σά να τ'ης ζητούσε βοήθεια.

Τί να κάμη; Νά τ' αφήση εκεί μ'σ' στ'
σκίνα ή να τ'ο πάρη μαζί της. Πήλ'
κοντά και τ'ο χάιδεψε τ'α σγουρά μουσ-
μένα μαλλάκια.

Φτωχούλικο! Πώς τ'ο λυπόταν! Τ'ο πή-
στην αγκαλιά της και κίνησε γιά τ'ο σπ-
τι της.

Πάντα τ' αγαπούσε ή Φιλιά τ' αρν-
κια. Η μητέρα της μόλις τ'ης έταξε κ-
θε τόσο πώς, όταν θά τ'α κατάφερνε τ'
τ'ης περισέψουν λίγα λεφτά, θ' αγορά-
ζε ένα αρνάκι να τ'ο μεγαλώσουν και θάστε-
νε τ'η Φιλιά να τ'ο βόσκη στ'α ριζοβούν-
η ή να τ'ο κόβη χορτάρι ή μυγαλόφυλλ.
Τ'ο καυέντιαζε σ' όλο τ'ο δρόμο χάιδε-
τικά σ'α να ήταν άνθρωπος.

— Σε ξεχάσαν μικρούλι μου μέσα σ'

— Όχι, Φιλίσα μου, μ'ην πάς απόψε
γιά χόρτα. Ό ούρανός είναι πολύ μπου-
κωμένος. Θά βρέξη. Και έξερεις τί άγρια
πούνται τ'α πρωτοδρόχια!

— Μά δέν έχουμε τί να μαγειρέψουμε,
μάννα. Θά πάω έδώ κοντά στ'α ριζά τ'ου
βουνού γιά καμμιά άρίτσα. Θά πάρω μα-
ζί μου και τ'ην όμπρέλα. Κι' αν πιάση με-
γάλη μπόρα κάπου θά χωθώ ώσπου να πε-
ράση.

— Να πάς λοιπόν, κόρη μου, κι' ό Θεός
εί σου. Άχ πώς πονάνε τ'α κόκκαλά
μου. Πότε πιά θά περάση και τούτη ή
ρίπιπη να σπικωθώ. Δέ μπορώ να σέ βλέ-
πω, μικρό μου, να βασανίζεσαι.

Αυτή ή συζήτηση γινόταν σ' ένα νησιώ-
τικο σπίτι, στην άκρη ενός χωριού.

Η Φιλιά πήρε τ'ο καλάθι στ'ο χέρι της.
τερό σουγιαδάκι της γιά να βγάξη τ'α
χόρτα, κρέμασε στ'όν ώμο της τ'ην παλιά
να φιλήση τ'ην άρρωστη μάννα της.

— Άντε στ'ο καλό. Νά γυρίσης νωρίς.

— Νά μ'ην έχης έγνια. Μακάρι να βρέ-
ξη. Είναι καιρός του. Έτσι θά βρούμε και
σαλιγκάρια πού τ'α πεθύμησα.

Η Φιλιά είναι μιά Κρητικοπούλα και
ξέρει τ'ο κάθε χορταρικό και τ'ο ξεχωρίζει
μαζεύς φαγώσιμα χόρτα. Προβατσάκια
τρες στ'ς ρεματιές, νούστιμες θραφερές
δερά πού φουντώσανε κιόλας κι' άσπι-
χες πούχε φάει ή γη. Ύστερα είναι κείνο
τ'ο τρυφερό λαγουδοπαξιμάδο πού θεριέ-
που μυρίζουν τ'α γιαχνιά και τ' άγρια μάρθα
κείνοι οί μαλλιαροί σκούλοι πού τους ξε-
ύστερα τους τραβάς με τ'ο σουγιαδάκι κι'
ρίζες τους.

Μόλις άνηφόρισε ή Φιλιά στ'ο βουνού
τ'η ράχη, άρχισε τ'η δουλειά της. Έσκυβε
τίναζε από τ'α χώματα, έκοβε λίγο τ'η ρι-
φύλλο και τόβαζε στ'ο καλάθι...

Ό ήλιος περνούσε μέσα απ' τ'α σύν-
νεφα, καυτερός, προμηνώντας βροχή. Μό-
λις είχε γυρίσει ή μέρα. Κουφόβραση. Η
Φιλιά είχε φιλοϊδρώσει. Μά να ένα χέρσο
χωράφι. Έδώ θά μεσιάζη τ'ο καλάθια της.
Σκύβει, σηκώνεται, ξανασκύβει, τρώει πο-
τε - τότε και καμμιά γαλατσίδα και τ'α
θα τ'α χέρια έχουν πρασινίσει. Και κα-
τ'ο καλάθι γεμίζει, ό νους της Φιλιάς ξε-
τέρας τ'ης σαν κομπολόι τις έγνιες. Ό πα-
νια κι' ή πέθανε πριν από τέσσερα χρό-
Φιλιά με ή μητέρα της τ'η μεγάλωσε τ'η
νοικοκυρά τ'α δυο της χέρια. Ήταν καλο-
λούσε στην πόλη, μαζεύε χόρτα και τ'α που-
και λίγο κρέας. Έτσι αγοράζε λίγο ρύζι
κατένε μεροκάματο, κατ'α τόν καιρό, τότε
στ'ς έλιες και κονομούσε λίγο λαδάκι,
πότε στ'ο δργωμα και στ'ο θέρος, κι' έξα-
σφάλιζε τ'ης χρονιάς τ'ο ψωμί. Έτσι με
τ'η βοήθεια τ'ου Θεού και με τ'όν ιδρώτα
τους, μάννα και κόρη, δεμένες στενότερα

με τ'α βρόχια της φτώχειας, μά και με τ'ς
γερές μεταξένιες κλωστές της αγάπης.

Και τώρα ή μανούλα της ήταν στ'ο στρώ-
μα. Πόσο τ'η στενοχωρούσε πού δέν μπο-
ρούσε να τ'ην περιποιηθ' όσο τ'ης άξιζε.
Αυτά συλλογιόταν ή Φιλιά, μά ώστόσο τ'α
δαχτυλάκια της δουλευαν... Είχε βρή κάτι
μυρωδάτες καυκαλίδες, μεγάλες - μεγάλες.

Πατώσανε κιόλας τ'ο καλάθια της. Μά
δέν έκανε νάναι πολλά απ' τ'ο ίδιο είδος
κι' άς ήταν και χόρτα πολύτιμα. Η ποι-
κιλία δίνει τ'η νοστιμάδα. Άριά και πού
τ'α μυρωδικά, γιά να μ'η σέ μπουχτίσουν.

Πέρασε στ' άλλο βορινό, γιά να βρή
προβατσάκια. Τά λένε έτσι γι'ατί τ'α βρί-
σκουνε νοστιμώτατα τ'α πρόβατα και τ'α
τρώνε τ'ο καλού καιρού. Γι' αυτό πρέπει
ν' άνεβης στ'ου βουνού τ'α φρύδια, γιά να
πετύχης πολλά.

Μά τί πνιγερή πούνα ή άτμόσφαιρα.
Τί τ'ην ήθελε κι' αυτή τ'ην όμπρέλα και
τ'ην κουβάλασε.

Δέν πρόφτασε να τ'ο π'η ή Φιλιά κι' έ-
πεσε μιά ψιχάλα στ'ο χέρι της.

— Καλά τότε ή μάννα. Θάχουμε βροχή,
συλλογιότηκε. Πρέπει να βιαστώ.

Τά σύννεφα όλο φουσκώνουν και μεγα-
λώνουν. Παίρνουν άλλόκοτα σχήματα, σμί-
γουν τ'ο ένα με τ' άλλο. Τ'ο κορίτσι δέ
φοβάται. Έχει φάει πολλές βροχές στ'ο
βουνό. Άνησυχεί μονάχα μ'η δέν προφτάση
να μεσιάζη τ'ο καλάθια της. Μά νάτο κιό-
λας, σ'η μέση. Λίγο ακόμη — άς μ'ην τ'α
πατικώνη δά και πολύ — και θά είναι
γεμάτο.

Άχ τί καλά να βρέξη απόψε να πάη
πρωί - πρωί να μαζέψη σαλιγκάρια στ'
αλώνια. Πώς τ'α πεθύμησε ή Φιλιά. Νό-
στιμα πούναί όπως κι' αν τ'α κάμης. Βρα-
στά, γιαχνιστά με τ'α μάρθα και μπου-
μπουριστά, στ'ο τηγάνι, να κολυμπάνε στ'ο
λάδι και να ψήνονται ώσπου να τ'ο πιούν.

Γλύφει κιόλας τ'α χειλάκια της ή Φιλιά,
καθώς τ'α θυμάται. Πρασίνισε τ' άντερό
της πιά απ' τ'α χόρτα.

Μά τί είναι τούτο; Η λάμψη τ'ης ά-
στραπής πάρα λίγο να τ'ην τυφλώση.

— Χριστέ βοήθεια!

Άγριο σέρνεται πίσω απ' τ'ο πύρινο
φίδι, τ' αλαλητό τ'ης βροντής. Η μιά π'ι-
σω από τ'ην άλλη. Οί σπάλες πέφτουν ά-
ριες στ'ην άρχη, μά μεγάλες - μεγάλες.
Σέ λίγο πυκνώνουν κι' ή βροχή έσπάζει
όρηπτική. Τά δέντρα γέρνουν, ό άνεμος
δέρνει τις κορφές τους, πού χαμηλώνουν
γιά ν' άποφύγουν τ'α μαστιγώματα. Η
θύελλα έχει μανιάσει. Η Φιλιά έχει άνοι-
ξει τ'ην όμπρέλα της, μά ό άγριος νοτιάς
τ'η γυρίζει ανάποδα, πάει να τ'ης σπάσει
τις μπανέλες. Η Φιλιά τ'ην κλείνει. Πρέ-
πει να χωθ'η κάπου.

Όχι βέβαια κάτω από τ'α δέντρα, γι'α-
τί περνούν από πάνω τους τ' άστροπελέ-
κια. Η Φιλιά τόχει μάθει στ'ο σχολείο.
Είναι επικίνδυνο τέτοιες ώρες να καταφύ-
γη κανείς κάτω από τ'α δέντρα γι'ατί τρα-
βάνε τόν κεραυνό.

Μά να ένα χαλασμένο μαντρί πού δέν
είναι σέ χρήση πιά. Αυτό θά τ'ην προστα-
τέψη. Μπορεί να στάξη βέβαια μά τ'ου-

— Σε ξεχάσαν μικρούλι μου μέσα σ'η βροχή

βροχή; θάσους άτακτα, φαίνεται, κι' εχεις
φυγει μακριά, παιρνιδίζοντας. Καυμενού-
η! "Ενοια σου και θα πάμε σπιτάκι μας
ώρα. Θα νάψουμε μια μεγάλη φωτιά να
πτεγνώσουμε. Κι' όταν καθάριση ή Φιλι-
σα τα χόρτα, θα φάς τα ξωφυλλα. Θα
του δώσω μάλιστα κι' ένα μάτσο καθα-
ισμένα.

— Μέεε! άπαντούσε τ' άρνάκι. Μά τώ-
α δεν έμοιαζε ή λεπτή του φωνούλα με
λάμα. Ήταν σα μια κραυγή χαϊδεμένου
αιδιού...

Η μητέρα ανήσυχη για τή μπόρα που
ήρκε τη Φιλιά, έχει ανασηκωθεί πάνω στο
ρεβάτι, κοιτάει την πόρτα. Τό βέλασμα
ου άρνιού την ξαφνιάζει.

— Μανούλα μου δες τί σου φέρνω, λέει
χαρά ή Φιλιά.

— Αι της δείχνει τ' άρνάκι.

— Ποιός στοδωσε;

— Η βροχή.

— Η βροχή; Που τό βρήκες;

— Μέσα στα σκίνα.

— Τό καυμένο! Θάχασε τή μανούλα του
έμεινε ανήμπορο μέσα στη βροχή. Θά-
του κύρ 'Αναστάση.

— Του κύρ 'Αναστάση;

Πρώτη φορά συλλογίστηκε ή Φιλιά πως
άρνάκι που βρήκε είχε άφέντη. Ο καυ-
ος ό κύρ 'Αναστάσης. Θά τόχασε και
τό γυρεύουν τώρα τα παιδιά του σ'
τό βουνό. Πρέπει να τό πάη στο σπίτι
να τον ήσυχάση.

Και βέβαια του κύρ 'Αναστάση τα πρό-
τα βόσκαν σ' εκείνα τα μέρη.

— Μητέρα, θα πάω τ' άρνάκι στού κύρ
Αναστάση.

— Να τό πάς, παιδάκι μου. Μόνο ν'
άξης τα ρούνα σου πρώτα να μη μου
ώσης.

Η γειτόνισσα ή Μηλιά που άκούει τα
ια τους — είχε έρθει για να ζητήσει
δυό σπέρτα ν' άνάψη τό λύχνο της —
είναι τής φωνής.

— Τε φλαθήκατε που θα πάτε πίσω τ'
ί; Ο κύρ 'Αναστάσης έχει ολόκληρη
νη. Ποιός δίνει πιά πίσω στα χρόνια
ζούμε τό πράμα που βρίσκει. Ήταν
τύχη σας, δε τό κλέψατε δά;

— Όχι, γειτόνισσα, είπε ή μητέρα. Τό
πράμα ποτέ δε φτουρά σ' ένα σπίτι.
λος τ' άνάθρεψε κι' έχει δικαίωμα πά-
σ' αυτό, γιατί τόχει γεννήσει τό ζωό

— Κουτή που είσαι, ξανάπε ή γειτόνισ-
Ο κύρ 'Αναστάσης έχει πολλά κι'
του λειψή δά κι' ένα δε χάθηκε ό κό-
ς. Σφάξε τό αύριο να τό βράσης, να
ς λίγο κρεατόζουμο πούσαι ανήμπορη

στηλώση ή καρδιά σου κι' άσε τα λό-
— Ποιός σε είδε; "Εγώ μια φορά, δε
βγάλω μιλιά άπ' τό στόμα μου.

ήρθε τό σπέρτα μονάχη άπό τό σπιρ-
ουτί που ήταν επάνω στην πυροστιά
έφυγε τρεχάτη.

Όύτε συζήτησε ή μάνα κι' ή κόρη τα
ια της. Στιγμή δεν τους πέρασε άπό
νου πως θα μπορούσαν να κατακρατή-
ν τό ξένο άρνάκι.

— Μητέρα αυτά που λέει ή γειτόνισσα
μ' άρέσουν καθόλου. Είναι ντροπή να
ληψ, είπε ή Φιλιά. Τώρα π' άλλαξα την
διά μου θα πάω τ' άρνάκι στον κύρ 'Α-
ναστάση.

— Και βέβαια να τό πάς, κοριτσάκι
μου. Κι' ένοια σου, έσύ. "Όταν γίνω καλά
άγοράσω ένα ολόιδιο, άσπρο άσπρο και
σαρό να τό βόσκη ή Φιλιά μου.

— Ναί μητερούλα και θα τό δέσω με μια
δέλα στο λαιμουδάκι του ένα κουδου-
κι. Να κάνη ντίν, ντίν, όταν χάνεται
τό βρίσκω. Πάω, μανούλα. Καθάρισε
τόσο τα χόρτα έσύ αν μπορείς να τα
ίσω στη φωτιά όταν γυρίσω σε λίγο.
Βγήκε κρατώντας στην άγκολιά της τ'

άρνάκι, που τόσφιγγε τώρα πιό τρυφερά
γιατί ήξερε πως σε λίγο θα τόχανε...

✽

Βγαίνοντας άπ' τό σπίτι τους, ή Φι-
λίτσα στάθηκε στο κατώφλι με μια φωνή
θαυμασμού. "Αντίκρυ της άπλωνόταν με
τό ζωηρά χρώματά του τό ούράνιο τόξο,
ή «Κεραζώνη» όπως την λένε στην Κρήτη.
"Αρχιζε άπ' τό βουνό κι' έφθανε ως τη
μέση του ούρανού. Ήταν τό σημάδι πως
ή βροχή είχε πάψει πιά για καλά.

Η Φιλιά δε χόρταινε να κοιτάξη αυτό
τό πανόραμα. Τί κανονικά πούχε ζωγρα-
φίσει πάνω στον Ούρανό τις πολύχρωμες
σειρές του τό χέρι του Θεού. Σε λίγο τα
χρώματα άρχισαν να χλωμαίνουν και τό
μισοδόξαρο έσβυε σιγά - σιγά. Σουρού-
πωνε κιόλας. Η Φιλιά τάχυ-
νε τό βήμα της.

Η γυναίκα του κύρ 'Ανα-
στάση την είδε άπ' την όξω-
πορτα.

— Καλώς τη Φιλιά! Πώς έ-
δω τέτοια ώρα;

— Καλησπέρα σας, είπε ευ-
γενικά τό κορίτσι. Μήπως εί-
ναι δικό σας αυτό τό άρνάκι;
Τό βρήκα στο ριζοβούνι.

— "Ω! τό άρνάκι που χάσα-
με, μητέρα! είπε ό Λιάς τό ά-
γόρι του κύρ 'Αναστάση.

Κι' άρπαξε τό άρνάκι στην
άγκολιά του. "Εκείνο γνώρισε
τό μικρό του άφέντη κι' άφησε
ένα χαρούμενο βέλασμα.

Ο Λιάς τό πήγε στη μητέ-
ρα του, την προβατίνα, τ' άρ-
νάκι. "Εκείνη σα να τό μάλω-
νε με την αύστηρή και δραχνή
της φωνής.

— Μπέε! Που ήσουν κακό
παιδί! Τό άρνάκι έτρεξε να βυ-
ζάξη. Πεινούσε. Γλού! Γλού!
έκανε τό γάλα καθώς τό κατá-
πινε λαίμαργα.

— Καληνύχτα σας είπε ή Φιλιά, που
θυμήθηκε τό τσουκάλι της.

— Σ' ευχαριστούμε, Φιλιά, είπε ό Λιάς
που μάς έφερες τό άρνάκι.

Στάσου, Φιλίτσα, είπε ή μητέρα του
Λιά, ό κύρ 'Αναστάσης άρμέγει τα πρό-
βατα. Θα σου δώσουμε λίγο γάλα για τή
μητέρα σου κι' ένα κεσε γιαιούρτι για σένα.
Τό πήξαμε σήμερα κι' είναι ώραιο.

Γύρισε στη μητέρα της με άνάλαφρη
και χαρούμενη την καρδιά.

Στό σπίτι του κύρ 'Αναστάση μιλούσαν
άκόμη για τό κορίτσι.

— "Εγώ λέω, μητέρα, είπε τ' άγόρι να
δώσουμε στη Φιλιά τό άρνάκι που βρήκε.
"Εμείς έχουμε κι' άλλα μικρούλια και τό-
σες πολλές προβατίνες.

— Πολύ τίμια οικογένεια είπε κι' ή μη-
τέρα. Κι' είναι άρρωστη ή φτωχεια ή γυ-
ναίκα. "Εγώ συμφωνώ να χαρίσουμε στη
Φιλιά τό άρνάκι.

— Μά είναι μικρό, θα ψοφήση χωρίς
τό γάλα της μάνας του, είπε ό πατέρας.
"Αλλοιώς θα της τδδινά πίσω άπόψε κιό-
λας που τόφερε.

— Τότε, είπε ό Λιάς ένθουσιασμένος,
ά- τους χαρίσωμε και την προβατίνα. Θα
μεγαλώση τ' άρνάκι της Φιλιάς και θα
περισεύη και λίγο γάλα για τή μανού-
λα της.

— Αυτό μάλιστα είναι πρόταση, είπε ό
πατέρας. "Από καιρό μου τό είχε ζητήσει
ή μητέρα του κοριτσιού να της δώσω μια
προβατίνα μισιακή να τή βόσκουν να πι-
νουν τό γάλα της. Να την πάς λοιπόν τό
πρωί με τ' άρνάκι της και να πής πως
τά κάνουμε δώρο στο τίμιο κοριτσάκι.

Τ' άλλο μεσημέρι γυρίζοντας σπίτι της

ή Φιλιά, βρήκε τή μητέρα της στην έξω
πορτα να την περιμένη.

— Τα συχαρίκια μου, φώναξε άπό μα-
κριά ή Φιλίτσα.

— Τί τρέχει μητέρα; ρώτησε γελαστή
ή Φιλιά. Είσαι καλύτερα σήμερα, βλέπω.

— "Εγώ καλά είμαι, άπάντησε ή μάνα,
μά έλα μέσα να δης.

Η Φιλιά μπήκε στην αυλή και τα μά-
τια της έπεσαν άμέσως πάνω στο άσπρο
άρνάκι. "Εκείνο πήγε κοντά της βελάζον-
τας φιλικά.

— Τί είναι αυτό;

— Μάς τό έφερε ό Λιάς. Κι' όχι μόνο
τ' άρνάκι, μά και τή μάνα του. Είναι πιά
δικά μας.

— Πάω να βρώ μια κορδέλα να τού φο-

— "Αντε στο καλό! Να γυρίσης να δης...
ρέσω, είπε ή Φιλιά κι' έτρεξε χαρούμενη
μέσα στο σπίτι.

ΚΛΕΙΩ ΝΟΤΑΡΑ

ΣΤΙΧΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Τ' όνειρό μου

Σ' είδα όνειρό μου γαλανό
στον αϊθέρα,
τόν άχτιδόπλεχτο κι' άραχνούφασμένο...
"Ός διάβαινα ιδρωμένος τό βουνό,
—της ζωής μου τό βουνό,—και ζήταγα τή μέρα,
σ' είδα όνειρό μου ξεφτισμένο!...

Τά που ζήταγα κάτω στη γή
νάβρω,—χίλια όνειρα κι' έλπίδες—,
στα ούράνια
τάδεα μια νύχτα. Σε μ' έβλεπ σιγή,
της ζωής ένιωσα τις λιαχτιδες,
ως άργοφύσσαγαν οι άγέρηδες στα πλατόνια...

Και πέταξα άγγελόμορφα στ' άστέρια,
τό χρυσόνειρό μου
για να πιάσω, να χαρώ,
να νοιάσω της ζωής την εύτυχία άκέρια,
και τό αίμα τό πυρό μου,
να ξεχυθ ή στις φλέβες,—καφτερό!

Κι' άπ' τ' άστέρι της ψυχής π' όνειροπλέει,
ως άνέβηκα τ' όνειρό μου να δώ,
κάτω στη λίμνη της ζωής τή σεντερένια,
ως είδα τ' όνειρό μου ν' άργοπλήη
μέσα στής γήινης λίμνης τα νερά, όπως κι' έδω,
είπα: «Στη γή δεν έβλεπα την τύχη μου τή χρυ-
(σάφηνια)

Γιώργος Α. Βελουδής
(Τώνης Γιούλης)

ΕΣΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Ελευθερία και ύποταγή

—Είναι μερικά πράγματα παπού που μου τάχεις τόσες φορές εξηγήσει, είπε ο Θάνος, και που ωστόσο κάποτε μου φαίνονται δύσκολα και μπερδεμένα... Λές να είμαι κουτός; ρώτησε ο Θάνος με ανησυχία τον παπού του.

—Οχι... Δεν φαντάζομαι να είναι από κουταμάρα που δεν καταλαβαίνεις μερικά πράγματα... Έκανε χαμογελάοντας ο παπούς. Δεν τὰ καταλαβαίνεις πρώτα γιατί είσαι μικρός ακόμη. Είσαι παιδί. Κι ύστερα γιατί στη ζωή του ανθρώπου είναι και πράγματα δύσκολα, που ακόμη κι' οι μεγάλοι δυσκολεύονται να τὰ καταλάβουν. Γι' αυτό και λαθεύονται τόσο συχνά. Ο άνθρωπος όμως πρέπει ν' αγωνίζεται αδιάκοπα να καταλάβει τὸ «γιατί» από τὸ κάθε τί. Θυμάσαι μιά ώραία φράση που έγραψε ὁ ἔθνικὸς μᾶς ποιητής, ὁ Σολωμός; «Πάντα ἀνοιχτά, πάντα ἀγρυπνὰ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου». Τὸ θυμάσαι;

—Ναί, τὸ θυμάμαι, εἶπε ὁ Θάνος.

—Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου. Νάχῃ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του πάντα ἀνοιχτά. Καί ν' ἀγρυπνᾷ ἀδιάκοπα γιὰ νὰ καταλάβῃ. Καί τώρα, τί εἶναι αὐτὸ που δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς ἐσύ;

—Νά, τοῦτο: Μοῦ ἐξηγήσες πολλές φορές παπού πὼς τὸ μεγαλύτερο ἀγαθὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ἡ ἐλευθερία. Γιὰ τὴν ἐλευθερία τους τὰ ἀξία ἔθνη κάνουν μεγάλους ἀγῶνες, καὶ οἱ ἄνθρωποι δίνουν καὶ τὴ ζωὴ τους ἀκόμη γιὰ τὴν ἐλευθερία. Πὼς γίνεται ὅμως νὰ αἰσθάνεται κανεὶς τόση μεγάλη χαρὰ ὅταν ὑπακούει; Πὼς γίνεται ὅταν ὑποτάσσεται κανεὶς σ' αὐτὰ που λέν οἱ μεγαλύτεροι, ἡ στοὺς νόμους τῆς πολιτείας, ἡ στὶς διαταγές του ἀνώτερου του στὸ στρατό, νὰ μιῶθῃ πὼς ἔτσι πρέπει νὰ κἀνῃ; ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ σωστό, κι αὐτὴ ἡ ὑποταγὴ νὰ τοῦ δῇν τόσο μεγάλη εὐτυχία; Τί γίνεται ἡ ἐλευθερία του τότε παπού; Κι' ἂν τὴν θυσιάζῃ τόσο εὐκολά, κι' ἂν αὐτὴ τὴ θυσία τὴν κάνει μὲ τόση εὐχαρίστηση, τότε γιατί νὰ λέμε πὼς ἡ ἐλευθερία εἶναι τὸ ὑπέρτατο ἀγαθόν; Νὰ τί δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω!

—Δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς, γιατί μπερδεύεις τὴν ἐλευθερία μὲ τὴν ἀναρχία. Θάνο μου... ἔκανε ὁ παπούς. Γιατί ξέρεις τί εἶναι ἡ ἐλευθερία παιδί μου; Εἶναι ἡ ἱκανότητα που ἔχει ὁ ἄνθρωπος — μόνος αὐτὸς μέσα σὲ ὅλα τὰ πλάσματα — νὰ διαλέγῃ τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακὸ ἐλευθερία. Νὰ τὸ προτιμᾷ, καὶ ν' ἀγωνίζεται νὰ τὸ ἀποκτήσῃ καὶ νὰ κα-

νῇ καὶ τοὺς ἄλλους νὰ τὸ παραδεχτοῦν. Ὁ σωστὸς ἄνθρωπος, ποὺ ἔχει ψυχὴ, ποὺ ἔχει καρδιά καὶ νοῦ, δὲν δέχεται νὰ σκλαβωθῇ ἡ χώρα του ἀπὸ μιὰ ἄλλη χώρα, οὔτε νὰ γίνῃ αὐτὸς — ὁ ἐλεύθερος πολίτης — μιὰς τιμημένης πατρίδας — νὰ γίνῃ σκλάβος κανενός.

—Αὐτὸ εἶναι φυσικὸ, εἶπε ὁ Θάνος.

—Ναί εἶναι φυσικὸ. Εἶναι ἡ συναίσθηση που ἔχει ὁ ἄνθρωπος γιὰ τὴν ἐθνικὴν του ἐλευθερία. Ἀνάμεσα στὴν σκλαβιά τὴν ντροπισμένη καὶ τὴν τιμημένη ἐλευθερία, προτιμᾷ τὴν ἐλευθερία καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ τὴν ἀγοράσῃ καὶ μὲ τὸ αἷμα του ἀκόμη. Ὅμως τὸ ἔθνος δὲν βρίσκεται πάντοτε σὲ κίνδυνο. Εἶναι καὶ εἰρηνικά χρόνια, ποὺ ὁ ἄνθρωπος τὰ ζῇ σὰν ἥσυχος πολίτης ἐνὸς κράτους. Σ' αὐτὸ τὸ ἐλεύθερο κράτος που ζεῖ, θέλει ἂν εἶναι δυνατόν νὰ μὴν ἀδικῇ κανένας, καὶ κανένας νὰ μὴν τὸν ἀδικεῖ.

Ἔχει, δηλαδή, ἀνάγκη ἀπὸ δικαιοσύνη.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ζεῖ σ' ἓνα δίκαιο κράτος, ξέρει πὼς εἶναι πραγματικὰ ἐλεύθερος, γιατί κανένας δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τοῦ ἐπιβάλῃ μὲ τὸ στανὶ τὴν δική του θέληση, νὰ τοῦ πάρῃ μὲ τὴ βία τὸ βίός του, νὰ τὸν φοβερίσῃ, νὰ τοῦ κἀνῃ κακόν. Ἔτσι ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος μέσῃ στὸ κράτος που ζεῖ, θέλει νὰ ὑπάρχῃ δικαιοσύνη. Γιατί ἂν δὲν ὑπάρχῃ δικαιοσύνη...

—Θὰ πάψῃ νὰ εἶναι ἐλεύθερος; φώναξε ὁ Θάνος. Θὰ εἶναι στὸ ἔλεος τοῦ πιδ δυνατοῦ καὶ τοῦ πιδ κακοῦ. Κι' ἔτσι θὰ εἶναι ἡ στὴν πραγματικότητα σκλαβία!

—Πολὺ ώραία Θάνο μου! Αὐτὸ εἶναι... Ὡς νὰ μεγαλώσῃ ὁμως καὶ νὰ γίνῃ ἕνας σωστὸς πολίτης, θέλει νὰ μάθῃ γράμματα, μιὰ τέχνη, νὰ γίνῃ καλὸς ἄνθρωπος. Ἀπὸ πολὺ μικρὸς ἀρχίζει νὰ καταλαβαίνει πὼς ὁ σωστὸς ἄνθρωπος δὲν κάνει νὰ μὴν «ῥύλον ἀπελἐκτον» στουρνάρι ἀροκάνιστο... Ἐλευθερία, δηλαδή, ἀκόμη καὶ μικρὸ παιδί, διαλέγει νὰ κουρασθῇ, νὰ μοχθήσῃ, νὰ θυσιάσῃ τὴν καλοπέραση καὶ τὴν τεμπελιά του, γιὰ νὰ γίνῃ ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ὁ σωστὸς ἄνθρωπος. Ἔτσι λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος μέσῃ στὸ ἔθνος, μέσῃ στὸ κράτος, μέσῃ στὴν ἴδια του τὴν αἰκογένεια, ἔχει διαλέξει ἓναν τρόπο ζωῆς που τοῦ φαίνεται ὠραῖος καὶ τέλειος. Ἔχει δηλαδή διαλέξει τὴν ἐλευθερία.

—Πὼς τὴν ἐλευθερία παπού; δὲν καταλαβαίνω! ἔκανε ξαφνιασμένος ὁ Θάνος.

—Τὴν ἐθνικὴν ἐλευθερία, γιατί δὲν θέλει νὰ γίνῃ σκλάβος ἄλλου ἔθνους. Τὴν δικαιοσύνη, γιατί δὲν θέλει νὰ γίνῃ σκλάβος τοῦ πιδ δυνατοῦ καὶ τοῦ πιδ κακοῦ στὸ κράτος του, καὶ τὴν ἀγωγή, τὴν ἀνατροφή, τὰ γράμματα, γιατί δὲν θέλει νὰ γίνῃ σκλάβος τοῦ ἴδιου του τοῦ ἑαυτοῦ, ὅπως γίνεται ὁ ἄνθρωπος που δὲν συνήθισε ἀπὸ

μικρὸς νὰ κἀνῃ τὸ σωστό, καὶ τὸ στραβὸ του τὸ κεφάλι τὸν ὁδηγεῖ νὰ κἀνῃ πράγματα που τὸν ζημιώνουν...

«Ὁ ἀδιαβούλευτος ἄνθρωπος ἄτος του κι' ἀπάτος του, κάνει ἀπὸ τὸ κεφάλι του ὅσα δὲν κάνει ὁ ἔχθρός του!»

λέει μιὰ παροιμία τοῦ τόπου μας σοφῇ... Γιατί ἡ χειρότερη σκλαβιά, εἶναι νὰ μὴν ξέρομε νὰ κουμαντάρωμε τὸν ἑαυτὸ μας γιὰ τὸ καλὸ μας...

—Ἀ! Τώρα κατάλαβα, φώναξε χαρούμενα τὸ παιδί.

—Ὁ σωστὸς ἄνθρωπος λοιπὸν Θάνο μου, διαλέγει τίς τρεῖς αὐτές μορφές τῆς ἐλευθερίας.

Πὼς θὰ τίς ἐπιτύχῃ ὁμως; Μπορεῖ ὁ κάθε ἄνθρωπος μόνος κι' ἀδύναμος σὰν τὴν καλαιμιὰ στὸν κάμπο νὰ κατορθώσῃ ἔτσι, ὀλομόναχος, ἓνα τόσο δύσκολο ἔργο; Εὐτυχῶς ὅμως γι' αὐτόν, Θάνο μου, δὲν εἶναι ὀλομόναχος... Στὸν πόλεμο καὶ στὸν ἀγῶνα, ἔχει τοὺς ἀρχηγούς του, που ξέρουν καλύτερα ἀπὸ τὸν ἴδιο τί πρέπει νὰ γίνῃ γιὰ νὰ ὑπερασπιστοῦν ὅλοι μαζί τὴν ἐθνικὴν ἐλευθερία ὅταν κινδυνεύει. Στὸν ἀγῶνα τοῦ 21 εἶχε τοὺς ὀπλαρχηγούς του. Τώρα που δόξα τῷ Θεῷ εἴμαστε ἔθνος ἐλεύθερο καὶ αὐτεξούσιο ἔχουμε τὸ στρατὸ μὲ ἐπικεφαλὴς τὸν Βασιλέα. Χωρὶς ὅμως ὑποταγὴ στὶς διαταγές, πὼς θὰ κινήθῃ ὁ στρατός, πὼς θὰ νικήσῃ; Μέσα στὸ κράτος πάλι, ἔχει τοὺς νόμους γιὰ νὰ τὸν προστατεύουν. Τοὺς νόμους που τοῦ ἐξασφαλίζουν τὴν ποθητὴ δικαιοσύνη. Τοὺς νόμους που γιὰ νὰ γίνουν, ἔχει συγκεντρωθῇ ἡ καλὴ θέληση κι' ἡ πείρα ἑκατοντάδων ἀνθρώπων γιὰ πολλές γενιές. Πὼς ὅμως θὰ ἐφαρμοστοῦν οἱ νόμοι; πὼς θὰ ἐπικρατῇ στὸ Κράτος ἡ δικαιοσύνη, ἂν ὁ πολίτης δὲν ὑποτάσσεται σ' αὐτούς;

Κι' ὅταν εἶναι μικρὸ παιδί, ἀδύναμο, χωρὶς γνώση, χωρὶς θέληση, ἔχει τοὺς μεγαλύτερους του, ἔχει τοὺς δασκάλους του γιὰ νὰ τὸν ὁδηγοῦν, γιὰ νὰ τὸν ὀρμηνεύουν, γιὰ νὰ σφυρηλατοῦν τὸν χαρακτήρα του καὶ τὸ νοῦ του, γιὰ νὰ πλάθουν τὴν ψυχὴ του καὶ νὰ τὸν κάνουν ἄνθρωπο. Πὼς ὅμως θὰ γίνῃ ἄνθρωπος, ἂν δὲν τοὺς ἀκούει; Ἀπ' ὅλ' αὐτά, τί καταλαβαίνεις Θάνο μου;

—Καταλαβαίνω παπού πὼς γιὰ νὰ ἔχῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἐθνικὴν του ἐλευθερία, τὴν δικαιοσύνη, τὴν γνώση καὶ τὸν χαρακτήρα, πρέπει χωρὶς νὰ βαρκομάη, νὰ ξέσῃ νὰ ὑπακούῃ!

—Ἀκριβῶς Θάνο μου! Γιὰ τὰ μεγάλα, τὰ ὑπέρτατα καλά, ποὺ μόνος του, μὲ τὸ μυαλό καὶ τὴν ψυχὴ του καταλαβαίνει πόσο μεγάλα εἶναι καὶ πόσο ἀπαραίτητα, πρέπει νὰ μάθῃ θυσιάσῃ τοὺς μικροεγωϊσμούς. «Ὁχι γιατί φοβάται», ὅχι γιατί τὸν ἱσχύουν νὰ τὸ κἀνῃ, ἀλλὰ γιατί καταλαβαίνει ὅτι εἶναι ὁ μόνος τρόπος νὰ τὰ

διατηρήσῃ, γιὰ νὰ μὴν τὰ χάσῃ. Κι' ὅταν ὁ ἄνθρωπος ξέρει νὰ ὑπακούῃ ἐλευθερά, χαρούμενα, μὲ ὅλη του τὴν καρδιά, τότε εἶναι πραγματικὰ ἐλεύθερος! Κατάλαβες;

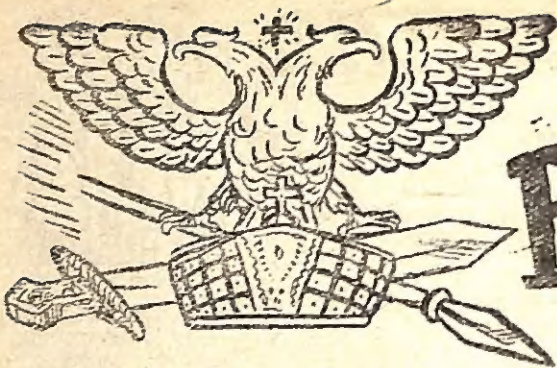
—Ναί παπού! Καὶ καταλαβαίνω τώρα γιατί ἡ ὑπακοή μᾶς δίνει τέτοια χαρά. Εἶναι γιατί ξέρομε πὼς μὲ μιὰ μικρὴ, χαρούμενη θυσία, ἐξασφαλίζομε ὅτι κάνει τὴ ζωὴ ἀξία νὰ τὴν ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος!

—Κι' ἀκόμα νὰ ξέρῃς Θάνο μου, πὼς τὴν αὐτοπειθαρχία καὶ τὴν ὑπακοή, τὴν ἔχουν ἀνακαλύψει καὶ τὴν ἀνέχονται μόνον οἱ ἀληθινὰ ἐλεύθεροι!

MARINA K.

T' ΟΡΦΑΝΟ
(Τῆς Ποριωτοπούλας)

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΗΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΔΕΛΤΑ

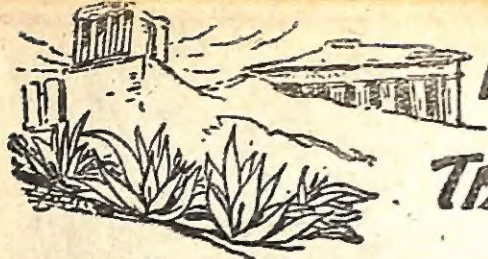
— Μὴν ἔχεις ἐκεῖ φυλαγμένα τὰ σιτά-
ρια σου, πατριώτη, καὶ κάνεις ἔτσι; ρώ-
τησε.

με φανερή κακή θέληση.

ΚΕΣ! Μὰ τὰ λόγια σου μὲ γέλασαν.

51

Γιὰ νὰ γνωρίσωμε τὴν ΕΛΛΑΔΑ

Γιὰ τὴ Χαλκίδα

— Νὰ σοὺ πῶ, θεία, τὸ ἄλλο Σαββατοκύριακο δὲ θὰ πᾶμε πιά σὲ νησί, εἶπε ὁ Φάνης. Μὲ κούρασε λίγο ἡ θάλασσα. Θέλω νὰ ταξιδέψουμε στὴ στεριά μὲ τὸ σιδηρόδρομο.

— Γιατί αὐτὴ ἡ προτίμηση, Φάνη; ρώτησα ξαφνιασμένη.

— Μ' ἀρέσει νὰ βλέπω ἐναλλαγὴ στὸ τόπιό, νὰ τρέχουν μπροστά μου βουνὰ καὶ λαγκαδία, νὰ περνοῦνε τὰ δέντρα καὶ νὰ μὲ χαιρετοῦν μὲ τὶς φυλλωσιές τους, ν' ἀκούω τὸ σφύριγμα ποὺ ὑπόσχεται κι' ἄλλες στροφές ποὺ μιλεῖ γιὰ ὑπόγειες σήραγγες, γιὰ στοές, γι' ἀναβάσεις. Ν' ἀκούω τὶς γέφυρες νὰ κροτοῦν κάτω ἀπ' τοὺς τροχοὺς καὶ νὰ παρακολουθῶ ἀπὸ τὸ παράθυρο τὸν συρμὸ νὰ κυλᾷ καὶ νὰ κουλουριάζεται σὰν τὸ φίδι. Ἄς εἶναι, ἔχει τὶς χάρες τῆς κι' ἡ στεριά!

— Αὐτὸ καλὰ τόπος, τὸν ἔκοψε ἡ Μυρτώ. Δὲν εἶναι βέβαια δίχως χάρες καὶ τὸ ταξίδι μὲ τραῖνο, ἢ μ' αὐτοκίνητο. Μὰ τὴ θάλασσα τὴν ἀφρόπλαστη δὲν τὴ φτάνει. Ἐγὼ μὲ τίποτε δὲν ἀλλάζω τὸ ταξιδάκι μὲ πλοῖο.

— Ἡ σειρά μου νὰ σὰς πῶ πῶς κι' οἱ δύο σὰς εἶστε ἀκόμα πολὺ καθυστερημένοι, ἀκούστηκε ἀξάφια ἡ φωνὴ τοῦ Λεωνίδα.

— Μπα καὶ μεῖς ποὺ νομίζαμε πῶς μελετοῦσε; ἔκαμε ἡ Μυρτούλα. Καὶ ποὺ ζῆς σοὺ κύριε προοδευτικέ;

— Στὸν ἀέρα, ἀπάντησε ὁ Λεωνίδας. Επιτρέπεται, φίλοι μου νὰ μιλάτε ξεχνώντας τ' ἀεροπλάνο; Προτείνω ἐνὸς ταξίδι μ' αὐτὸ τὸ Θεσσαλονίκη.

Μὲ μιὰς θὰ τὴ δῆτε κάτω ἀπὸ τὰ μάτια σας τὴ στεριά σὰν ἀνάγλυφο χάρτη. Καὶ τοὺς ἀνθρώπους ὅπως καὶ εἶναι πραγματικά μὲς στὴ φύση; μυρμήγκια!

— Γιὰ μιὰ φορὰ εἶπε ὁ Φάνης, καλὸ εἶναι τ' ἀεροπλάνο, γιὰ νὰ χαρῆς τὴν ἐντύπωση τοῦ ὕψους. Καὶ προπαντὸς ὅταν βιάζεσαι νὰ πᾶς κάπου. Ἀλλοιῶς ἂς μοῦ λείπει! Ἐξαφανίζει τὰ πάντα, δέντρα καὶ ζῶα κι' ἀνθρώποι γίνονται σηματοδᾶκια μικρὰ κι' ἀμοιόμορφα. Τὸ τοπίο παγώνει, πῆζον οἱ ὀκάσσες, ἀκίνητὴ ὅλη ἡ φύση. Ἀκίνητὴ ἡ ἀλίστα καὶ τ' ἀεροπλάνο κι' ἀρχίζεις νὰ τλήττεις ἀκούητος στὸ παραθυράκι σου... Ἄς μοῦ λείπει σὰς λέω. Προτείνω νὰ πᾶμε μὲ σιδηρόδρομο στὴ Χαλκίδα.

— Κι' ἐγὼ μὲ καράβι στὴν Κρήτη, εἶπε ἡ Μυρτώ.

— Ἐσεῖς — μπήκα στὴ μέση κι' ἐγὼ — κάνετε βλέπω τοὺς λογαριασμούς σας χωρὶς τὸν ξενοδόχο. Λὲς κι' ὅλα εἶναι ἔτοιμα καὶ μὲς λείπει μονάχα τὸ ποῦ θὰ πᾶμε. Κάντε μου τὴ χάρη. Ἀρχίζουνε τὰ σχολεῖα κι' εἶμαι καθηγήτρια...

— Ἐνας λόγος παραπάνω νὰ μὴν τὸ χάσουμε τὸ στερνὸ μας Σαββατοκύριακο, εἶπε ὁ Λεωνίδας. Ὑστερα πιά κάντε ὅ,τι θέλετε...

— Σὰς τὸ λέω λοιπὸν ἀπὸ τώρα. Ὡς τὰ Χριστούγεννα μὴ μοῦ κάμετε πρόταση γιὰ ἄλλο ταξίδι. Αὐτὸ θάναί τὸ στερνόν.

— Σύμφωνα, εἶπε ὁ Φάνης. Τοὺς μῆνες αὐτοὺς θὰ μὰς πᾶς ἐπιτέλους, θὲς δὲ θὲς, εἰς τὰ Μουσεία.

— Ἐσὺ τὸ χαθὰ σου...

— Καὶ θὰ μὰς δείξης τ' ἀριστουργήματα τῆς ἐλληνικῆς τέχνης ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς γιὰ νὰ τὰ θαυμάσουν οἱ ξένοι.

— Ἔτσι θ' ἀλλάξουμε φύλλο, εἶπε χαρούμενη κι' ἡ Μυρτώ. Νὰ βρῇ ἐπιτέλους ἱκανοποίηση κι' ὁ μικρὸς μας ἀρχαιολόγος.

— Ἄς εἶναι. Λοιπὸν ἀπ' τὶς τρεῖς προτάσεις ποὺ κάματε ποιά νὰ προτιμῶ;

— Ὑποχωρῶ γιὰ τὴ Μυρτώ ποὺ εἶναι γυναικα, εἶπε ὁ Λεωνίδας.

— Κι' ἐγὼ γιὰ τὸ Φάνη ποὺ εἶναι... ἀπόδημος, εἶπε ἡ Μυρτώ.

Ἔτσι βγήκε ἡ ἀπόφαση νὰ πᾶμε στὴν Εὐβοία μὲ τὸ τραῖνο καὶ νὰ μείνουμε λίγο στὴ Χαλκίδα γιὰ νὰ δοῦμε καλὰ τὶς ὥραιες τῆς ἐξοχές.

Μόλις ἔχει φέξει ὅταν ξεκινοῦμε γιὰ τὴ Χαλκίδα. Τὰ χρώματα τῆς αὐγῆς σβύνουν, ἀφίνοντας τὴ θέση τους σ' ἓνα ἀπτελὸ φῶς.

Ἐχομε ἀπὸ ὦρα χωθεῖ μέσα στὴν κοιλάδα τοῦ Ἀσωποῦ καὶ δὲ βλέπουμε οὔτε ἓνα συνοικισμό.

Μὰ νὰ τέλος ποὺ φτάνουμε στὴν Ἀρχαία Τανάγρα. Τὰ ἐρεπίπια τῆς εἶναι ἀσήμαντα καὶ δὲ θάφταναν νὰ τῆς δώσουν μιὰ θέση στὴν αἰωνιότητα, ἂν δὲν εἶχε τὶς κούκλες τῆς. Τὸ λέω στοὺς συνοδούς μου. Ὁ Φάνης γελά γιὰτὶ ξέρει τὶ ἐννοῶ, μὰ ὁ Λεωνίδας μπηδεῖ τὰ γέλια.

— Τὶς κούκλες τῆς; Μὰ τί ἦταν ἡ Τανάγρα; Κανένα μωρὸ ποῦπαιζε μὲ κούκλες. Ἀστεῖο θάναί. Ἀπορῶ μάλιστα πῶς δὲν ἔβαλε ὁ Φάνης τὶς φωνὲς νὰ κατεβούμε γιὰ νὰ δοῦμε τίς... κούκλες τῆς Τανάγρας.

— Γιατί ἀπλούστατα, ἀποκρίθηκε τ' ἀγόρι. Οἱ κούκλες, ποὺ λέει ἡ θεία, βρίσκονται στὸ Ἀρχαιολογικὸ μας Μουσεῖο στὴν Ἀθήνα. Ἐκεῖ θὰ τὶς δοῦμε. Γιὰ νὰ φωνάζω ἐγὼ κάθε τόσο νὰ κάμουμε ἐπίσκεψη στὸ Μουσεῖο, κάτι θὰ ξέρω. Ἐκεῖ ἔχει μαζετῆ ὁ ἀνθὸς κάθε τόπου ποὺ βλέπουμε, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ.

— Λοιπὸν πὲς μας τώρα γιὰ τὴν ψυχὴ τῆς Τανάγρας, εἶπα γιὰ νὰ τοῦ κόψω στὴ μέση τὸ παράπονο. Τί ἦταν αὐτὲς οἱ κούκλες ποὺ βρῆκαν ἐδῶ;

— Οἱ Ταναγραῖες, ὅπως τὶς λέει ἡ ἱστορία τῆς Τέχνης, εἶναι κάτι χαριτωμένα πηλῖνα εἰδῶλια, σὲ μέγεθος κούκλας ποὺ παριστάνουν κομψὲς κι' ὁμορφες γυναῖκες. Τὰ βρῆκανε μέσα στοὺς τάφους π' ἀνέσκαψαν στὴν Τανάγρα. Ἐχω δὴ πολλὲς φωτογραφίες τους. Κρατᾶνε βεντάλια καὶ φορᾶνε καπέλλα μεγάλα ψάθινα «τὰ σκιάδια» ὅπως τὰ λέγαν τότε. Πάνε περιπάτο ἀνασηκώνοντας τὴν ἀκρὴ τῆς μακρυὰς τους φούστας. Τὶ χάρη ἀλήθεια ποὺ ἔχουν.

— Μὰ γιὰτὶ ἔβαζαν στοὺς τάφους αὐτὲς τίς κούκλινες; ρώτησε ἡ Μυρτώ.

— Αὐτὸ δὲν τὸ ξέρω, εἶπε ὁ Φάνης. Ἡ θεία θὰ μὰς τὸ πῇ.

— Λένε πῶς παριστάνουνε σκλάβες ποὺ μπαίνουν στὸν τάφο τῶν ἀφεντικῶν τους γιὰ νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν κι' ἐκεῖ κάτω... Παλιὰ ἔθιμα ἀπὸ τὴ λατρεία τῶν νεκρῶν ποὺ

τάφο τους... Οἱ Ἕλληνες λάτρευαν τὸν τὴν ὁμορφιά καὶ τὴν τέχνη, ποὺ δὲν τὸ χάρουσε ὁ νοῦς τους πῶς μπορούσαν νὰ φύγουν χωρὶς τὴ λάμψη τῆς ἀπὸ τὴ ζωῆ. Γι' αὐτὸ στόλιζαν μὲ λογιᾶ ἔργα τέχνης κι' ἀγαπημένα κοσμήματα, σκεύη καὶ ὅπλα, τοὺς τάφους τῶν πεθαμένων.

— Θάταν ὁμορφες οἱ Ταναγραῖες γυναῖκες, εἶπε ἡ Μυρτώ.

— Ἔτσι φαίνεται. Ἡ ποιήτρια Κόρνη ποὺ ἦταν ἀπ' τὴν Τανάγρα νίκησε κάποτε τὸν Πίνδαρο σ' ἓναν ἀγῶνα ποιητικῶ. Δὲ ἦταν λοιπὸν μόνο ὁμορφες, παρὰ κι' ἐξυπνες.

— Τὶ παράξενο, εἶπε ὁ Λεωνίδας. Μία πολιτεία ποὺ τὴν ἀγνόησε ἡ ἱστορία, εἶναι ἀθάνατη ἀπ' τὶς κούκλες τῆς κι' ἀπὸ τ' ὄνομα μιᾶς ποιητρίδας τῆς.

Προχωροῦμε. Ἀλλάζει ἀπότομα τὸ τοπίο. Ἀσβεστόδουνα παίρνουν ἡ θέση τῆς πρασιναδᾶς. Ἀντικρύζουμε τὸν Εὐβοϊκὸ κόλπο καὶ τὴ χιονισμένη Δίρφη. Οἱ κορυφές τῆς πλαισιώνουν τὸν ὀρίζοντα μὲ τὶς λεπτές τους γραμμές.

— Μ' ἂν ἡ Τανάγρα μένει στὴν αἰωνότητα μὲ τὸ ὄνομα τῆς ποιήτριας τῆς καὶ μερικὰ πηλῖνα εἰδῶλια, — εἶπα σὲ μιὰ στιγμὴ, — τί νὰ ποῦμε γιὰ τὴν Αὐλῖδα ποὺ μὲνι ἀθάνατη καὶ πολὺ πῖο γνωστὴ ἀπ' τὴν Τανάγρα, μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ πλέχτηκε τ' ὄνομά της μ' ἓνα συγκινητικὸ μῦθο.

— Τὴν Αὐλῖδα; Ποῦ εἶναι ἡ Αὐλῖδα; ρώτησε ὁ Φάνης.

Τοῦ ἔδειξα τὸ σημεῖο ὅπου ὁ δρόμος ἀγίζει τὴ θάλασσα, τελευταῖο βοιωτικὸ κράσπεδο τῆς πορείας γιὰ τὴ Χαλκίδα.

— Νά, κάπου ἐκεῖ. Σῶζονται ἐκεῖ ποὺ ὁ πια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδας, ἐκεῖ ποὺ ὁ Ἀγαμέμνωνας θυσιάσε τὴν κόρη του ἱφιγένεια γιὰ νὰ στείλῃ στὰ πλοῖα τοῦ πρώτου ἀγέρι ἡ θεὰ καὶ νὰ πᾶνε στὴν Τροία.

— Μὰ δὲν τὴ θυσίασε, μ' ἔκοψε ἡ Μυρτώ. Ἡ Θεὰ τὴ λυπήθηκε καὶ τὴν ἀρπάξε, βάζοντας στὴ θέσῃ τῆς ἓνα ἐλάφι. Ἐγίνε ὕστερα νομίζω ἱέρεια τῆς.

— Ναὶ ἔτσι εἶναι, Μυρτώ, καλὰ τὰ θυμάσαι. Μὰ ἐδῶ πέρασε τὴ μεγάλῃ δοκιμασία ἡ κόρη καὶ φάνηκε ἥρωῖδα πραγματικῇ, γιὰτὶ δέχτηκε νὰ θυσιάσῃ μὲ τὴ θέλησή της γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν τιμὴ τῆς γενιᾶς τῆς.

— Σ' ἐτοῦτο λοιπὸν τὸν ὄρμον, χῶρεσαν τὰ πλοῖα τῶν Πανελλήνων ποὺ κίνησαν γιὰ τὸ Ἴλιο; ρώτησε ὁ Φάνης. Ὁ Ὅμηρος τ' ἀνεβάξει σὲ 1266 κομμάτια, μικρὰ καὶ μεγάλα. Ἀνῆκαν σ' ὅλους τοὺς ἡγεμόνες τῆς ἐποχῆς, καθένα μὲ τὰ δικά του κείμενα, τὸ δίκὸ του πλῆρωμα καὶ τὴν τὴν σήματα, τὸ δίκὸ του περὶ τὸν θάνατο περὶ τὴν δυνάμη του. Τὶ θαυμάσιο θέαμα θάταν τὸ ξεκίνημά τους μετὰ τὴν θυσία.

Τ' ἀγέρι τὸ πρῶτο κι' εὐνοϊκὸ, τὸ σταλμένο ἀπ' τὴ Θεὰ, θὰ φούσκωνε πιά τὰ λευμένα πλοῖα. Ὁ κόλπος θ' ἀντιβοοῦσε καὶ τοὺς πανιά. Ὁ κόλπος θ' ἀντιβοοῦσε ἀπὸ τῆς χαρὰς τὸ τραγοῦδι καθώς θὰ κινούσε τὸ ἓνα ἑωπίσω ἀπὸ τ' ἄλλο σὰν κάτασπρος γλάρος. Θαρρῶ πῶς τὰ βλέπω.

— Κι' ἐγὼ, ἀποκρίθηκε μὲ κομμένη ἀνάσα ἡ Μυρτώ. Ἡ ναυαρχίδα τοῦ Ἀγαμέμνονα πᾶει μπροστά. Ἐχει γοργόνα στὴν πλώρη μὲ τὴ μορφή τῆς ὥραιας Ἑλένης ποὺ πᾶει νὰ φέρῃ πίσω, κι' εἶναι στεφανωμένη μὲ δάφνες.

Ὁ Κάλχας, ὁ μάντης ξορκίζει τὰ κύματα καὶ σκορπᾷ καλοσήμαδους χρησμούς στὸν αἰθέρα. Ἡ νίκη τους εἶναι σίγουρη πιά.

— Κι' ἡ δική μας, εἶπε ὁ Λεωνίδας γελώντας. Φτάσαμε στὴ Χαλκίδα. Προσγειώθηκε ἐσεῖς οἱ δύο, κατεβαίνουμε ἀπὸ τὸ τραῖνο.

ΕΛΕΝΗ ΠΑΡΗ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΩ ΧΟΤΖΑ ΝΑΣΤΡΑΔΙΝ ΧΟΤΖΑ

ΟΙ ΛΗΣΤΕΣ

Μιά φορά ο Χότζας κοιμόταν με τον μικρό του γιό στην δραγάτα, κάτω από τη μεγάλη καρυδιά, για δροσιά.

Καί στα ξύλα της δραγάτας, ήταν δεμένο ένα άρνι.

Πλησίασαν λοιπόν κάτι ληστές, κι άρχισαν νά μιλούνε μεταξύ τους, νομίζοντας πως ο Χότζας κι' ο γιός του ήταν κοιμισμένοι. Αυτοί όμως δεν έχαναν λέξη απ' ότι λεγόταν.

— Έλεγαν λοιπόν οι ληστές.
— Τό παιδόπουλο δεν θά τὸ πειράξουμε. Θά πάρουμε όμως τὸν άντρα σκλάβο, καὶ θά σφάξουμε τὸ άρνι νά τὸ φάμε.

— Όπου άκούοντας ὁ Χότζας, άρχισε νά τρέμη δυνατά.

— Γιατί φοβάσαι πατέρα; εἶπε ὁ μικρός. — Ω, μὴν κάνεις έτσι...

— Εὐὸ καλὰ τὴν ἔχεις, ἀποκρίθηκε ὁ φουκαρὰς ὁ Χότζας. Ρωτᾶς ὅμως ἐμένα καὶ τὸ άρνι;

ΤΟ ΣΚΟΙΝΙ ΚΙ' Ο ΓΕΙΤΟΝΑΣ

Μιά φορά ἕνας γείτονας πού δὲ γύριζε ποτὲ ὅτι τοῦ ἔδιναν δανεικὸ (δανεικὸ κι' ἀγύριστο, ὅπως λέει κι' ὁ λόγος) πῆγε στὸ Χότζα καὶ τὸν παρακάλεσε νά τοῦ δώσῃ τὸ σκοινί του γιὰ ν' ἀπλώσῃ ἡ γυναίκα του μπουγάδα.

— Λυποῦμαι πολὺ γείτονα, εἶπε ὁ Χότζας, ἀλλὰ τὸ σκοινί τὸ χρειάζεται καὶ ἡ δική μου ἡ γυναίκα. Ἀπλῶναι ἀπάνω τὸ στάρι, πού πλύνουμε γιὰ νά στεγνώσῃ.

— Τί εἶναι αὐτὰ πού λὲς γείτονα; τοῦ λέει ὁ ἄλλος. — Ἀπλώνουνε ποτὲ στάρι στὸ σκοινί; Δὲ λὲς καλύτερα πὼς δὲν θέλεις νά μοῦ δανείσῃς τὸ σκοινί σου;

— Γιατί νά σοῦ τὸ πῶ ἀφοῦ τὸ κατάλαβες καὶ μόνος σου; εἶπε ὁ Χότζας.

Ο ΧΟΤΖΑΣ
ΚΙ' Ο ΣΥΜΠΕΘΕΡΟΣ ΤΟΥ

Μιά φορά ὁ Χότζας δειπνοῦσε με τὸν συμπεθέρο του στὸ μαγέρικο. Ὁ μάγερρας τοὺς εἶχε φέρει μιὰ ἕνα ἦταν μεγάλο τὸ ἄλλο παραῆταν

— Πᾶρε πρῶτος Χότζα μου! εἶπε με πονηριά ὁ συμπεθέρος.
— Εἰ σοῦ λέει, θά ντραπῇ ὁ Χότζας καὶ θά πάρῃ τὸ μικρὸ κομμάτι.

Σερβίρεται ὁ Χότζας, παίρνει τὸ μεγαλύτερο. Τοῦ κακοφάνηκε τοῦ συμπεθέρου.

— Νά σοῦ πῶ κάτι Χότζα μου, καὶ νά με συμπαθᾷς, τοῦ λέει. Μά δὲν

εἶναι τρόπος αὐτός. — Ἄν μοῦλεγες ἐμένα νά πάρω πρῶτος φαί, θά ἔπαιρνα τὸ μικρὸ κομμάτι.

— Τὸ πῆρες συμπεθέρε, τὸ πῆρες! τοῦ εἶπε ὁ Χότζας. Λοιπὸν πρέπει νάσαι εὐχαριστημένος. Τί ἄλλο θέλεις;

Ο ΧΟΤΖΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Μιά φορά ὁ Χότζας ἀποφάσισε νά πᾶῃ στή μεγάλη πολιτεία.

Ἦταν ἡ πρώτη φορά πού θάφευγε ἀπὸ τὸ χωριό του, καὶ φοβόταν λιγάκι.

— Νά προσέξῃς Χότζα μὴ χαθῇς! τοῦ ἔλεγαν ὅλοι.

— Νά χαθῶ, πὼς νά χαθῶ; ἔλεγε ὁ Χότζας.

— Ὅταν ἔφτασε ὅμως στήν πολιτεία, ἄρχισε ἡ καρδούλα του νά τρέμῃ.

— Ἄνθρωποι πολλοί, φασαρία, ἀμάξια, χαλοῦσε ὁ κόσμος.

— Ἐχει γούστο νά χαθῶ! ἄρχισε νά συλλογίζεται ὁ Χότζας. Κι' ἂν χαθῶ, πάει! Μ' ἔχασε ἡ γυναίκα μου. Πρέπει νά βρῶ τρόπο νά μὴ χαθῶ, νά εἶμαι σίγουρος...

Συλλογίστηκε, τέλος βρῆκε τρόπο νά σιγουρευτῇ. — Ἐθγαλε ἕνα ἀγγουράκι ἀπὸ τὴν τσέπη του πού τοῦ τὸ εἶχε δώσει ἡ γυναίκα του γιὰ προσφάι, καὶ μ' ἕνα σπάγγο τῶδεσε στὸ πόδι του.

— Δὲν ἔχω παρὰ νά κοιτάω τὸ ἀγγουράκι! συλλογίστηκε εὐχαριστημένος. Κι' ἔτσι θά ξέρω πὼς δὲν χάθηκα!

Χάζεψε στοὺς δρόμους, ἀπόστασε, ἕνός τοίχου νά κοι-

πεσε στὸν ἴσκιό μ' ἡ.

— Ἐνα παιδί εἶδε τὸ ἀγγουράκι δεμένο στὸ πόδι τοῦ Χότζα, ἀπόρησε, κι' ἔτσι, γιὰ ἀστεῖο, τῶλυνε κρυφὰ καὶ τῶδεσε στὸ δικό του πόδι. Καὶ περίμενε νά ξυπνήσῃ ὁ Χότζας, γιὰ νά γελάσῃ.

Ξύπνησε σὲ λίγο ὁ Χότζας, ἡ πρώτη του ἔγνοια ἦταν μήπως χάθηκ. Ψάχνει στὸ πόδι του γιὰ τὸ ἀγγουρί, ψάχνει στὸ πόδι του γιὰ τὸ ἀγγουρί, τίποτε! Κοιτάει γύρω του, βλέπει τὸ παιδί πού στεκόταν, με τὸ ἀγγουρί δεμένο στὸ πόδι.

Μπερδεύτηκε ὁ Χότζας, τάχασε, δὲν ἤξερε τί νά συλλογιστῇ.

Στὸ τέλος δὲ βάσταξε.
— Δὲ μοῦ λὲς καλόπαιδο, λέει τοῦ παιδιοῦ, βγάλε με σὲ παρακαλῶ ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἀπορία. Ἐσὺ εἶμαι ἐγώ, ἡ ἐγώ;

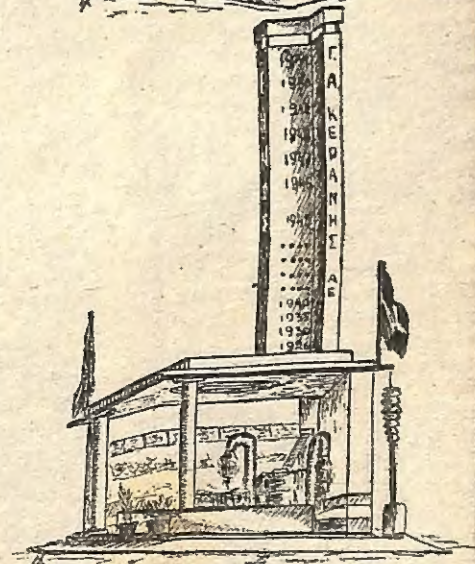
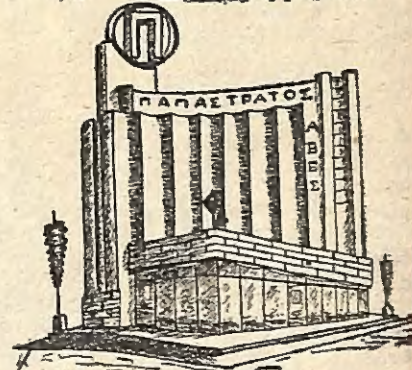
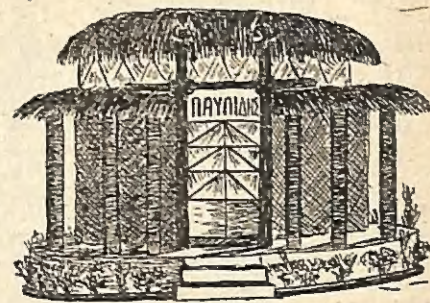
ΓΙΑ ΝΑ ΓΕΛΑΤΕ

ΓΙΑΓΙΑ: Κάθισε καλὰ Σωτήρη, δὲν εἶναι ὅλες οἱ ὥρες ἱδίες.

ΣΩΤΗΡΗΣ: Μά καλὲ γιαγιά ὁ δάσκαλος μᾶς εἶπε πὼς πάντα ὅλες οἱ ὥρες ἔχουν 60 λεπτά.

ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ
ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω:

— Τὸ Περίπτερον τῆς Σοκολατοποιΐας «ΠΑΥΛΙΔΟΥ».

— Τὸ Περίπτερον τῆς Δωδεκανήσου (σχέδιον ἀρχαίας οἰκίας Λίνδου).

— Τὸ Περίπτερον τῆς Καπνοβιομηχανΐας Παπαστράτου.

— Τὸ Περίπτερον τῆς Καπνοβιομηχανΐας «ΕΘΝΟΣ».

Σχέδια τοῦ «Ἀλκιστῆ»

Γύρω 'απ' τόν 'Αθλητισμό

ΟΙ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΙ ΚΟΛΥΜΒΗΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος η Ε.Κ.Ο.Φ. οργάνωσε στο Ολυμπιακό κολυμβητήριο τους Πανελληνίους κολυμβητικούς αγώνες. Σ' αυτούς έλαβαν μέρος νέοι και νέες από τους όμίλους του κέντρου καθώς και από τις επαρχίες. Οί αθλητικοί πανελλήνιοι σημείωσαν εξαιρετική επιτυχία. Η συμμετοχή ήταν μεγάλη, τα ρεκόρ που ατερορίφθησαν πολλά και η οργάνωση πολύ καλή. Η ελληνική ολύμπηση χρόνο με το χρόνο προοδεύει και καινούργια αστεία του ύδατος στίβου έρχονται ή προστεθούν ή και να αντικαταστήσουν τα παλαιά. Αυτό είναι μια ευχάριστη διαπίστωση γιατί η κολύμβηση είναι για όσους τους Έλληνες εθνικό σπόρ. Φέτος την πρώτη θέση στη γενική βαθμολογία κέρδισε ο Α. Ο. Π. Φαλήρου ενώ ο «Ολυμπιακός» Πειραιώς κατέκτησε τον τίτλο του πρωταθλητή της Ελλάδας στο γυνώτερο.

Τα πλήρη αποτελέσματα των αγωνισμάτων έχουν ως εξής:

100 μ. έλευθ. ανδρών: Ατζικυριακάκης (Έθν. Πειρ.) 03' 37". Παπαδογιάννης (Ολ.) 05' 07". Σταμπουλής (Πατρών) 1' 06" 1.

200 μ. προσθίως έφήδων: Κασιδόκωστας (Π.Α.Ο.) 3' 16" 5. Μπόνταρος (Πατρών) 3' 16" 9. Παπαναστασίου (Έθν. Πειρ.) 3' 20" 3.

Υπτίως 50 μ. κορασίδων: Μακρυγιάννης (Ν.Ο. Βόλου) 47" 5. Σούση (Π.Α.Ο.) 48" 7. Δημητρίου (Ν. Ο. Βόλου) 48" 8.

Έλευθέρως 400 μ. ανδρών: Ρουμπέν (Α. Ο. Π. Φαλήρου) 7' 06" 2. Αλεξοπούλου (Ν. Ο. Βόλου) 7' 09" 4. Νάκη (Έθν. Πειρ.) 7' 4" 8.

Έλευθέρως 4 x 50 μ. ανδρών: Α. Ο. Π. Φαλή-

ρου 2' 12" 1. Νέον πανελλήνιον ρεκόρ. (Παλαιό: 2' 14" 4. «Ολυμπιακός» 1948).

Έλευθέρως 1.500 μ. ανδρών: Γαρυφαλός (Έθν. Πειρ.) 22' 35" 7. Σιδόρωφ (Π. Α.Ο.) 22' 35" 8. Μουκίδης (Πατρών) 24' 03" 5.

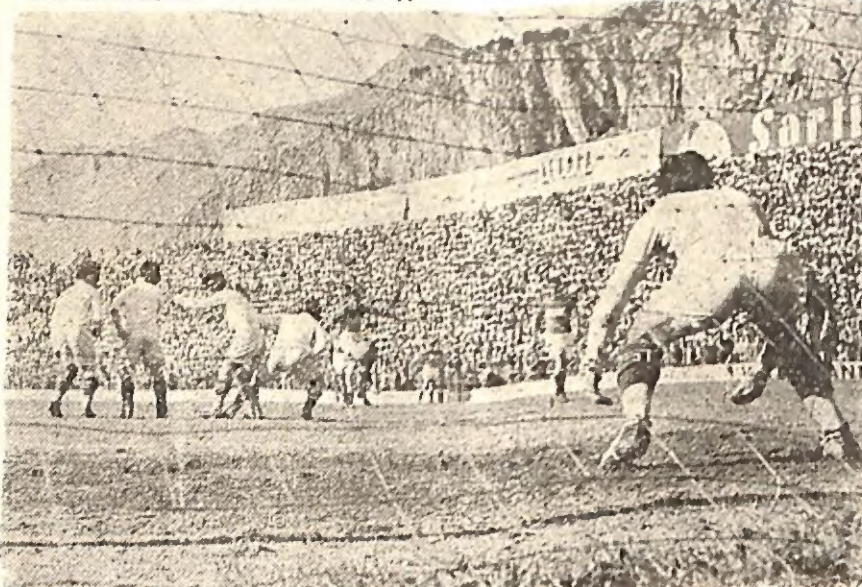
Υπτίως 100 μ. γυναικών: Παπασπύρου (Ν. Ο. Π.) 1' 38" 4. νέο πανελλήνιο ρεκόρ. (Παλαιό: 1' 39" 4. Παπαθανασίου Ν.Α.Σ. 1939),

παγιαννακοπούλου (Α.Ο.Π.Φ.) 1' 32" 2.

Έλευθέρως 400 μ. έφήδων: Ρηγόπουλος (Ν. Ο. Π.) 5' 54" 6. Βρεττός (Α.Ο. Π.Φ.) 6' 10" 5. Βαλασάκης (Ολυμπ.) 6' 12" 8.

Προσθίως 50 μ. παιδων: Φωτεινός (Α.Ο.Π.Φ.) 40" 0. Τσικάκης (Άρεως) 41" 0. Μπακόπουλος (Ν.Ο.Π.) 41" 4.

Έλευθέρως 4 x 200 μ.

Ο Νίκος Πεντζαρόπουλος έτοιμάζεται να αποκρούσει. (Στιγμιότυπον από τον αγώνα Ελλάδας - Ιταλίας).

Νικολοπούλου (Α.Ο.Π.Φ.) 1' 43" 8. Κουκά (Ολ.) 1' 44" 3.

Έλευθέρως 100 μ. έφήδων: Παλαιολόγος (Ν. Ο.Μ.) 1' 05" 5. Νέον πανελλ. ρεκόρ. (Παλαιόν: 1' 06" 3. Γαρυφαλός 1948). Σταματογιάννης (Α.Ο.Π.Φ.) 1' 08" 6. Φόρτης (Π.Α.Ο.) 1' 09" 5.

Έλευθέρως 50 μ. παίδων: Παναγιώτου (Έθ. Αθην.) 29" 9. Νέον πανελλήνιον ρεκόρ. (Παλαιόν: 32" 9. Σταματογιάννης 1950). Κώτης (Γλυφ.) 30" 6. Παρλιάρος (Ολ.) 31" 2.

Έλευθέρως 4 x 100 μ. γυναικών: Α. Ο. Π. Φαλήρου 5' 57" 3. «Παναθηναϊκός» 6' 26" 0. Ν. Ο. Βόλου 6' 39" 8.

Υπτίως 100 μ. ανδρών: Μελανοφύδης (Α.Ο.Π. Φ.) 1' 21" 4. Ανδρεόπουλος (Ν. Ο.Μ.) 1' 24" 1. Δεβελειάδης (Α.Ο.Π.Φ.) 1' 24" 5.

Υπτίως 50 μ. παίδων: Παναγιώτου (Έθ. Αθ.) 39" 2. Νανόπουλος (Άρεως Θεσσαλ.) 41" 0. Στίκας 41" 2.

Προσθίως 50 μ. κορασίδων: Νικολαΐδου (Ολυμπ.) 47" 1. Τσαλιώτου (Ν. Ο.Π.) 48" 5. Νάκη (Έθ. Πειρ.) 49" 5.

Έλευθέρως 100 μ. γυναικών: Ρουμπέν (Α. Ο.Π.Φ.) 1' 19" 9. Αναστασίου (Α.Ο.Π.Φ.) 1' 29" 4. Πα-

ανδρών: «Έθνικός» Πειραιώς 10' 44" 9. Ν. Ο. Πατρών 10' 52" 7. «Ολυμπιακός» 10' 53" 4.

Έλευθέρως 400 μ. ανδρών: Γαρυφαλός (Έθν. Πειρ.) 5' 31" 1. Σιδόρωφ (Π. Α.Ο.) 5' 42" 3. Τελειώνης (Ολυμπ.) 5' 44" 1.

Υπτίως 100 μ. έφήδων: Κοσμάς (Ν.Ο.Π.) 1' 22" 6. Νέον πανελλήνιον ρεκόρ. (Παλαιόν: 1' 23" 4. Ορφανίδης). Σκλαβούνος (Άρεως) 1' 25" 5.

Προσθίως 100 μ. γυναικών: Ρουμπέν (Α.Ο.Π. Φ.) 1' 46" 6. Βούλαρη (Ο.Α. Φ.) 1' 49" 5. Κοντογιάννης (Α.) 1' 50" 3.

Έλευθέρως 100 μ. παίδων: Παναγιώτου (Έθ. Αθην.) 1' 08" 8. Νέον πανελλήνιον ρεκόρ. (Παλαιόν: 1' 10" 2). Παρλιάρος (Ολυμπ.) 1' 10" 8. Νανόπουλος (Άρ.) 1' 11" 0.

Έλευθέρως 50 μ. κορασίδων: Νικολαΐδου (Ολυμπ.) 37" 5. Λαμπρινού (Π. Α.Ο.) 38" 6. Ζαμάφτα (Π.Α. Ο.) και Δημητρίου (Ν.Ο. Βόλου) 40" 3.

Προσθίως 200 μ. ανδρών: Μουσατσός (Ολυμπ.) 3' 08" 8. Μαρκογιάννης (Έθν. Πειρ.) 3' 09" 2. Κασιδόκωστας (Π.Α.Ο.) 3' 11" 1.

Έλευθέρως 4 x 200

μ. έφήδων: Ν. Ο. Πατρών 4' 55" 8. «Ολυμπιακός» 4' 56" 8. Α. Ο. Π. Φαλήρου 4' 58" 1.

Γενική βαθμολογία: (χωρίς το πόλο) Α. Ο. Π. Φαλήρου 144,5. Ν. Ο. Πατρών 105. «Ολυμπιακός» 101. «Παναθηναϊκός» 93. «Έθνικός» Πειραιώς 75. «Άρης» Θεσσαλονίκης 36. Ν. Ο. Βόλου 31,5. Ν. Ο. Μυτιλήνης 29. «Έθνικός» Αθηνών 24.

ΥΔΑΤΟΣΦΑΙΡΙΣΗ

Έκτος από τα άτομικά αγωνίσματα έγινε με συμμετοχή πολλών ομάδων το πρωταθλημα του γυνώτερο - πόλο. Πρωταθλήτρια ομάδα ανέδειχθη ο «Ολυμπιακός» Πειραιώς. Τα αποτελέσματα των διαφόρων αγώνων που έγιναν είναι τα εξής:

«Ολυμπιακός» — Α. Ο. Π. Φαλήρου 5 — 2. Ν. Ο. Μυτιλήνης — «Άρης» Θεσσαλονίκης 7 — 0. «Έθνικός» Πειραιώς — Ν. Ο. Πατρών 4 — 4. «Ολυμπιακός» — Ν. Ο. Πατρών 3 — 3. «Έθνικός» Πειραιώς — «Άρης» Θεσσαλονίκης 5 — 1. Ν. Ο. Μυτιλήνης — Α. Ο. Π. Φαλήρου 3 — 3. Ν. Ο. Μυτιλήνης — Ν. Ο. Πατρών 2 — 2. «Ολυμπιακός» — «Έθνικός» Πειραιώς 2 — 1. «Έθνικός» Πειραιώς — Α. Ο. Π. Φαλήρου 6 — 4. «Ολυμπιακός» — Ν. Ο. Μυτιλήνης 6 — 2. Ν. Ο. Πατρών — Α. Ο. Π. Φαλήρου 3 — 0.

Γενική βαθμολογία: (με το πόλο) Α. Ο. Π. Φ. 148. «Ολυμπιακός» και Ν. Ο. Πατρών 115. «Παναθηναϊκός» 93. «Έθνικός» Πειραιώς 83. «Άρης» Θεσσαλονίκης 38. Ν. Ο. Μυτιλήνης 35. Ν. Ο. Βόλου 31.

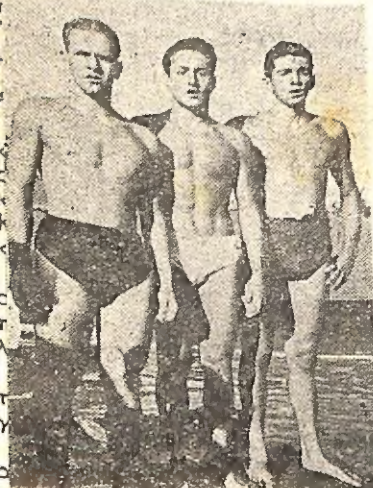
ΕΛΛΑΣ — ΤΟΥΡΚΙΑ

Δυο τουρκικά ποδοσφαιρικά συγκροτήματα μάς έπαισκέφθησαν τελευταία και έδωσαν διαφόρους αγώνες.

Στην Αθήνα ηρθε η ομάδα των όμογενών της «Πέρα Κλούμπ». Έδωσε τρία ματς και τα έχασε και τα τρία. Από τον «Παναθηναϊκό» με 2 — 1.

Μια ομάδα κολυμβητριών που έλαβαν μέρος στους Πανελληνίους Αγώνες.

Δύο νεαροί κολυμβηταί. Έξ αριστερών: Παναγιώτου, Κώτης και Παρλιάρος.

Είναι εύκολο να φαντασθούμε ποιιά
 απόσταση χώριζε τον Κύριο από τους
 Μαθητάς Του. 'Εκείνος πάνσοφος και
 παντογνώστης, εκείνοι αγράμματοι και
 δύσκολοι για να αντιληφθούν και τὰ
 πιο απλά πράγματα. 'Εκείνος παντο-
 δύναμος, εκείνοι αδύνατοι και φοβισμέ-
 νοι μπροστά στον οποιοδήποτε υπηρε-
 τάκο των μεγάλων και τρανών της ἐπο-
 χής εκείνης. Μὲ δυὸ λόγια: 'Εκείνος

Τό πίο κτυπητό ὅμως δείγμα τῆς ἀ-
γάπης Του πρὸς τοὺς Μαθητὰς Του τὸ
ἔλαπτε τὴν βραδυὰ τῆς παραδόσεώς
Του. Λίγες ὥρες πιά Τὸν χωρίζαν ἀπὸ
τὴν στιγμήν πού θὰ ἔφεπτε στὰ χεῖρια
τῶν σταυρωτῶν Του. Τὸ γυνάριζε πολὺ

Τί μεγάλη καρδιά! Τί παράδειγμα
για μᾶς. Πόσο όμορφο πρότυπο. Άλ-
λὰ γι' αὐτό θὰ μιλήσουμε στὸ ἐπόμενο
πληθυσμὸ μᾶς.

Ὁ ΠΑΤΕΡ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

...Ο περιφώνος Τούρκος
 ρμεις Τζαχρή Ονελ, ο μεγαλύτερος
 αντίπαλος του Μαυροειδή
 αι κάτοχος των εθνικών έπι-
 σεων της Τουρκίας εις το
 0 μ. (1' 53", 9) και εις το
 500 μ. με 3' 53", 1. Στο Πα-
 ρωπαικό Πρωτάθλημα το
 50 και εις τον δρόμον το
 100 μ. (μετ' εμποδίων)

Ι. ΚΟΡΙΔΗ

ΣΤΟ ΖΗΡΟ: Ἡ ομάδα τῆς Παι-
δοπόλεως τοῦ Ζηρού ἐπέβληθε μὲ τέρ-
ματὰ 2 - 1 τοῦ «Ἐθνικού» Φιλίπ-
πιδος. Ἡ νικήτρια: Γκέργκης, Σι-
ώκος, Ἀδάμου, Λάππας, Γιαννακό-
Καρανίκας, Θ. Τραϊκάκης, Καρανί-
κος. Α. Σταβίδης, Παπαχρίστος.
ΣΤΗ ΜΕΣ ΣΗΝΗ: Πολλὰ παιδιὰ
τῆς πόλεως - φανατικοὶ ὁπαδοὶ τοῦ

Α. Ε. Κ. Κακενικίας νίκησσε τον
«Άττορμπα» Καλλιθέας με 1 - 0,
έκερδισε τὸ πρωτάθλημα β' κατηγο-
ρίας. Στὸν ἀγῶνα διεκρίθησαν οἱ:
Μπισόκας, Σαμαράς, Ζαχαρίας.
Ι. ΤΡΑΝΤΣΙΑΗΣ

—

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΜΕΡ ΒΡΥΩΝΗ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

“Όταν ξύπνησαν οι παππάδες, τούς είπαν να χτυπήσουν δυνατά τις καμπάνες για να τις ακούσουν οι Τούρκοι και να κλειστούν στις εκκλησιές ολομόναχοι και να προσευχηθούν για την πόλη και για το γένος.

"Εστείλαν νὰ προλάβουν τοὺς μπαρ-
καρισμένους. Καμιὰ ἑκατοστὴ μόνᾳ
ξεμπαρκαρίστηκαν ἀπ' τὸ μπουλουκὶ τοῦ
Γρίβα.

Ἐκεῖνη τὴ νύχτα εἶχε μιὰν ὄψι ἀλ-
λοιώτικη τὸ Μεσολόγγι. Κάποιο μεγά-
λο μυστήριο πλανιότουں στοὺς σκοτει-
νοὺς τοὺς δρόμους μαζί με τὰ παγερά
φυσήματα τοῦ βορρᾶ. Ἡ πολί-
τεία ὅλη ἔμοιαζε σὰν ἔωτική. Οἱ
ἄνθρωποι πηγαινοερχότουσαν
σὰ φαντάσματα. Τὰ πολλήκᾶ-
ρια, βιαστικά, ἔσιαζαν στὸ δρό-
μο τ' ἄρματά τους. Οἱ γυναικοῦ-
λες πρόβαλιναν δεῖλᾶ στὶς πόρ-
τες καὶ στὰ παράθυρα κι' ὅλο
σταυροκοπιότουσαν.

—Ο Χριστός μαζί σας! ψιθύ-
ριζαν κάθε τόσο χαμηλόφωνα.
Θα αρροῦσα...

Θαρρούσες πώς είχε σταματήσει της ζωής η ανάσα. "Όλες οι ψυχές, οι λογισμοί όλων είχαν σιμείει κ' είχαν λυώσει κ' είχαν χωνέψει σ' ένα διακοπότερο, που ύψωνότουں επιβλητικά καί μεγαλόπρεπα πρὸς τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ χιονοσύννεφα. Ἡ ὥρα τῆς μεγάλης κρίσης ἔφτανε. Σὲ λίγο θ' άνοιγε ὁ Θεὸς τὸ στόμα του νά διαλαλήσῃ τὴν ἀπόφασί του ἀπάνω ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι.

Όλες οι τάπιες πιάστηκαν
γερά.

Ἦταν τὴν ἐποχὴν ἐκείνη στὸ Μεσολόγγι κοντὰ δυόμισιν χιλιάδες ὅπλοφόροι. Ὅλο τὸ ἄνθος τοῦ Σουλιοῦ, τοῦ Μωρηᾶ καὶ τῆς Ρούμελης. Παλληκάρια τῆς Καρύταινας κι' ἀντρεϊωμένοι τῆς Γαστούνης. Λεβέντες ἀπ' τ' Ἀπόκοιρο καὶ σταυραετοὶ ἀπ' τὴν Κιάφα. Τὶς δυτικὲς τάπιες ἀπ' ἀριστερὰ ἔπιασε ὁ Ζαΐμης μὲ Καλαβρυτινοὺς, Μεσολογγίτες κι' Ἀντικλιωίτες. Στὴ μέση, ποῦταν ἡ Πύλη τοῦ Κάστρου, μπροστὰ στὴν Παναγιὰ καὶ στὸν Ἀῖι - Νικόλα, παράταξαν τὰ παλληκάρια τοὺς ὁ Μάρκος Μπότσαρης κι' ὁ Ἀντρέας Λόντος. Μὰ ἡ πεῖδι μεγάλῃ δυνάμει μαζεῦτηκε στὸ ἀνατολικό, τὸ πῖθ ἀδύνατο πλευρό, ἐκεῖ ποῦ τὸ μυστικό ἔλεγε πὼς θὰ κάμουν γιουρούσι οἱ τουρκαλάδες. Χίλια διακόσια τουφέκια μετριόντουσαν ἐκεῖ. Πυργιώτες, Γαστουναῖοι, Καρυτινοί, Κραββαρίτες, Ζυγιώτες, Ἀποκουρίτες, Μεσολογγίτες, με καπεταναίους τὸ Δεληγιάννη, τὸ Μα

κρῆ, τὸ Γρίβα, τὸ Ραζηκώταικα.

Ὁ Κιουταχῆς κί ὁ Ὅμερ Βρυώνης
ἤξεραν ὅτι ἀπὸ τὴν ἔφοδο αὐτὴ θὰ κρι-
νόντουσαν ὀριστικὰ ἡ τύχη ὅλη τῆς ἐκστρα-
τείας.

Οί βροχές κ' οί παγωνίες, τὸ λιγοστὸ
τοῖν, τὰ κακὰ χαμπέρια τῆς νύκτας τοῦ
Δράμαλη, τὸ χάσιμο τοῦ Ἀναπλιοῦ, ὅλ'
αὐτὰ εἶχαν πολὺ σαλέψει. καὶ τὴν ὑγεία
καὶ τὸ ἠθικὸ τῶν πολεμιστῶν τους. Πολ-
λοὶ ἀπὸ δαύτους ἦταν πεσμένοι μὲ θέρ-
μες. Μὰ κι' οἱ γεροί, κανεῖς τους δὲν
εἶχε ἀνάκαρα γιὰ πόλεμο. "Ἐπειτα τοὺς
εἶχαν γλυκάνει πολλὰς μέρες μὲ τὴν ὑ-
πόσχεσι πὺς οἱ γκιςούρηδες θὰ παρα-

Τοὺς ἔσφαξαν μπροστά του σὰν ἀρνιά...

δώσουν το Κάστρο. Κάμποσες μέρες
τῶγον δειμένο σὰ μηχανήλι.

Καὶ μὲ τὸ δίκην τοὺς. Γιατ' οἱ Με-
σολογιῖτες εἶχαν ἔρθει σὲ κουθέντες νά
παραδώσουν τὴν πόλιν. Ὁ Μάρκος Μπό-
ταρνης μὲ τὸν "Αγο Βάσιαρη βγήκαν
καὶ τὰ κουθέντιασαν. Μὰ οἱ Μεσολογιῖτες
χὴ ὀχτῶ ἡμερῶν. Μὰ οἱ Μεσολογιῖτες
τοὺς ἐξεγeloῦσαν νά κερδίσουν καιρὸ
γιατ' εἶχαν στείλει τὸ Γρίβα στὸ Μω-
ρηᾶ καὶ ζητοῦσαν ἐνίσχυσι. Αὐτοὶ δὲν
ῆταν ὅλοι - ὅλοι οὔτε τετρακόσια του-
φέκια. Χαρά στὸ κουράγιο τοὺς! Μὲ
χίλια δυὸ ψέμματα πλανοῦσαν τοὺς

Τούρκους πώς ήταν τάχα γι-
λιάδες. Πότε τουφεκούσαν έ-
λοι μαζί. Πότε έτρεχαν ό-
τή μια τάπια στην άλλη ο-
ίδιοι, για να δέξουν άσπες
μπόλικο. Πότε έστεναν πια-
άπ' τὰ μετένια φράγκικες
μπαγιονέττες περσεύαμετες
"Όταν τὰ "Υδραϊϊκά καρφέ-
φάηκαν στον κόλπο καί με-
τό φύσημά τους μονάχα σκό-
πιαν τις φρεγάτες του Γιου-
σούφη. "Όταν έφτακόσιοι Μα-
ραιίτες έφτασαν με κολαούζο
τό Γρίβα. "Όταν Ζακυθινόι καί
Κεφαλλονίτες τους έστειλαν τροφές καί
πολεμοφόδια. "Όταν κι' άλλα παλληκά-
ρια της Ρούμελης συνάχτηκαν μέσα.
Τότε οί καπεταισίοι έστειλαν γραφή
στους πασσάδες «άν θέλετε τον τόπο
μας, έλάτε να τον πάρετε!», τους έ-
παν. Κ' ή γραφή τους έπεσε μέσα στο
τούρκικο άσκέρι σά μπόμπα. Σά μπόμπα
πού δέ σκότωσε πέντε καί δέκα κορμιά
μά σκότωσε με μιās τὸ ήθικό δσων γι-
λιάδων κι' άν ήταν!

Πῶς νὰ τοὺς ξεκινήσουν τώρα διὰ
σάδες γιὰ πόλεμο; Καὶ γιὰ τέτοιον γιου-
ρουσι; Ἐταξάν. Χίλια γρόσια ἔταξαν
γιὰ τὸν καθένα σ' ἐκείνους πού θά χυ-
μοῦσαν νὰ πατήσουν τὸ Κάστρο.
Χίλια γρόσια μπροστὰ μεριὰ
δοσμένα. Ὁχτακόσιοι δέχτηκαν
νὰ κάμουν τὸ γιουρούσι. Μὰ ὁ
λεύτερος φράχτης τοῦ Μεσολογ-
γίου δὲν ἄξιζε τόσο λίγο. Ὁ-
χτακόσιες χιλιάδες γρόσια μο-
ναχά...

Τὰ γλυκοχαράματα, τὴν ὥρα
ποῦ γτυποῦσαν μελωδικὰ οἱ
καμπάνες καὶ τὸ ἀστέρι τῶν Μά-
γων κατέβαινε σιγὰ - σιγὰ σπη-
ληλιά τῆς Βηθλεέμ, στὸ Μεσο-
λόγγι ἀπὸξω ἄνοιξε ἡ Κόλαση
τῆς μπούκας της. "Ἀστράψε ὁ τό-
πος ἀπ' τὴς κανονιῆς κ' ἀπ' τὴς
πλάγιας. Ἀπάνω τὰ πλάγια
τοῦφεκίε. Ἀπάνω τὰ πέρα ἡ θάλασσα
τοῦ Ζυγοῦ καὶ πέρα ἡ θάλασσα
ἡ στρωτὴ ἀντιπάλησαν φοβεροῦς
ἀλαλαγμούς. Θαρροῦσες πὼς
εἶχαν πέσει στὸν κάμπο κοπά-
δια - κοπάδια χιλιάδες τσακά-
λια, ῥέσοι, λύκοι. Καὶ ρυάζονταν
κ' οὐρλιάζαν. "Ἐπει' ἀκούστη-
κε μέσ' στὸ θαμνοσκάδα ὄγριο
ποδοβολητὸ καβαλλαρίας. Οἱ
ντελῆδες κάλπαζαν σὰ δαιμόνιοι,
ἄσκοπα ξεφοβεριστὰ πρὸς τὴς
πὶ ἀκρίνεις τάπιες. Κι' ὅταν
δουλεύτηκε κάμποιος, τότε σὰ
μοι κ' ὁ φοβεριστὰς μετὰ τὰ
βρυκόλακοι ξεπετάχτηκαν μετὰ
σπαθιά στὰ χέρια οἱ ὀχτακόσιοι
διαλεχτοί, πούσαν κρυμμένοι
στὴν ἀποτολικὴν τάπια.

στά πυκνά βούρλα της ανατολικής ταπια-
ρας. "Εσθραν σκάλες στη χαμηλή ταπια
και φτερωμένοι πρωτανέβηκαν οι μπα-
ραϊχτάρηδες. Δυο - τρεις σημαίες με το
μισοφέγγαρο ανέμισαν πρόσκαιρα στο
δοξασμένο φράχτη. Τήθησαν κι' όλα μέσα
οι πειδι απόκοτοι. Δυο μπαϊραχτάρηδες
ήταν, δυο παλληκάρια της. Άρθανιτιάς.
"Εφεραν γύρω σά δαιμονισμένοι τὰ για-
ταγάνια τους, βάρεσαν δυο - τρεις, μὰ
σὲ λίγο πιάστηκαν ζωντανοί.

Τοὺς πολλοὺς τοὺς ἀναποδογύρισαν
στὴ φύσσει, ἄλλους ζωντανούς κ' ἄλ-
λους σκοτωμένους. Ὅμως δὲ δειλίαν,

άτοκαμαν. Τὸ αἷμα τοὺς εἶχε μεθύ-
σει. Καὶ πάλι ξαναχυμοῦσαν. Τὼνα γιου-
ρὸ ἀπῶς στ' ἄλλο. Πατοῦσαν τ' ἄ-
της τάπιας, σκύλιαζαν, οὐρλια-
ζαν μετὰ νύχια, μετὰ δότι τὰ πάσιζαν
κρατηθῶν, μὰ δὲν τὸ μποροῦσαν.
κάτω τοὺς ἀναποδογύριζαν ὅλο
περὶ λιγοστεμένους. Τρεῖς ὥρες κρά-
τησε αὐτὸ τὸ κακὸ χαροπάλεμα. Εἶπε
ὁ φέξει καλὰ κ' ἡ τρίκορφη Βαρά-
ντα ἀντίκρυζε κατακάθαρα τὸ θάμα
ἀνθρώπινης ἀντρείας πῶκανε τοὺς
καταμένους τοίχους περὶ ἀπάτητους ἀπ'
τὸ πανύψηλα, ὀρθόδοθηα βράχια της.
Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ξεμέθυσε τοὺς δυ-
στυμένους διαλεχτοὺς τοῦ Ὁμι-
ῶν, δσοὺς δὲν εἶχε ξεδιαλέξει ἀλύ-
τῳ ὁ μαῦρος χάρος. Ὅτι δὲ μπόρε-
σε νὰ καταφέρουν ὅλοι μαζὶ νύχτα, με-
τὰ ἀνοτάδι, μετὰ τὴν ἀξαφνιά, θὰ τὸ κα-
ταφέρουν τώρα στὰ ὀλοφάνερα κ' οἱ μι-
κροὶ ὠνάχα; Δὲν ἔχει ἄλλο γιουροῦσι!...
ἔσαν ντροπιασμένοι κ' ἀποτραβή-
σαν κάτω ἀπ' τὴς ἐλῆς τὸν κάμπου.
ἔσαν ἀπ' τὰ μάτια τῶν πασσαδῶν.
ἔσαν τραπεζοσάρια εἶχαν ἀπομείνει ἀπ'
τῶν ὀχτακόσιους. Πολλοὶ λαθωμένοι
ὠπαιμαχοῦσαν ἀκόμη ἀνάμεσά τους...
Οἱ πασσαδες μαδοῦσαν τὰ γέμια τους
στὸ κακὸ κ' ἄφωναυ κωτταζόντουσαν
στὰ μάτια.

Κατέβηκαν οἱ ρωμηοὶ στὴ φύσσα κ'
ἔσαν ἀπειρα λάφυρα ἀπ' τοὺς σκοτω-
μένους. Δώδεκα σημαῖες τούρκικες ἀει-
ζαν ἀπάνω ἀπ' ὅλα. Τέσσερα παλληκά-
ρια μοναχὰ σκοτώθηκαν, δυὸ Γαστου-
ταῖοι καὶ δυὸ Μεσολογγίτες. Τὰ ξάπλω-
σαν στὴν ἐκκλησιὰ ἔτσι μετὰ τὰ ματωμέ-
νες φουστάνες τους, ἦρθε ὁ Δεσπό-
της, ἔβαλλαν τὴ λειτουργία τῶν Χρι-
στογενῶν κ' ἔπειτα τὴ νεκρώσιμη δική
τους ἀκολουθία. Τοὺς ξεπροβόδισαν ὅ-
λοι στὸ μακρινὸ τους ταξίδι κ' ἔλεγες
πῶς δὲν κατέβαιναν στὸν Ἀδην παρὰ
ἐκκινούσαν καὶ πήγαιναν στὴ Βηθλεὲμ
γιὰ νὰ φέρουν στὸ μικρὸ Χριστὸ τ' ἀτί-
μητα δῶρα τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογ-
γίου. Τὴν πίστη καὶ τὴν αὐταπάρνηση
καὶ τὴ Νίκη.

Ὅταν ὁ Πρόεδρος μετὰ τοὺς καπετα-
ναίους πῆγαν νὰ πάρουν τὴς Χριστουγεν-
νιάτικες εὐχὲς τοῦ Δεσπότη, ἔλεγε κα-
θὼς τὰ δικά του ἀπ' τὴς ἀφάνταστες
οὐκηνὲς τῆς νυχτερινῆς ἐποποιίας. «Εὐλο-
γημένον τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου!» ἔφω-
νοῦσε καθὼς τόσο ὁ Δεσπότης, ἀκούγον-
τας τὴς τρομερὲς στιγμὲς τοῦ πολεμικοῦ
ὁρρου.

— Στοιχαστῆτε τί θὰ γινότουν αὐτὴ
τὴν ὥρα ἐδῶ μέσα ἀν' μᾶς εἶχαν πάρει!
εἶπε κάποιος.

— Καὶ τί μαῦρα Χριστόημερα θάκανε
ὅλ' ἡ Ἑλλάδα!... εἶπε
ὁ ἄλλος.

— Σὲ προσκυνεῖν τὸν
ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης καὶ
σὲ δοξάζειν ἐξ ὕψους ἀνα-
τολήν, Κύριε δόξα σοι!...
ψιθύρισε κατακυκτικὰ ὁ Δε-
σπότης.

Κι' ὁ νοῦς του πῆγε μετὰ
μιάς στὸ ξεχασμένο ὄργανο
τῆς Θείας Προνοίας, στὸν
λησμονημένο χριστιανὸ πού
πρόδωσε τὸ μυστικὸ καὶ
γλύτωσε τὸ Μεσολόγγι.
Ποῖος νᾶναι;

— Ἀλήθεια, ποῖος νᾶναι;
ρωτήθηκαν ὅλοι μεταξύ
τους. Κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ

τὸν ξέρη κι' ὅσα νὰ πῶν εἶναι τοῦ κά-
κου. Ὅμως ὅλοι ἤθελαν νὰ τὸν μάθουν,
νὰ τοῦ σφίξουν τὸ χέρι, νὰ τοῦ φιλήσουν
τὸ μέτωπο. Δὲν εἶναι κρίμα νὰ μείνῃ ἄ-
γνωστος κι' ἀφανὴς καὶ τώρα καὶ στὸν
αἰῶνα; Ποῖος νᾶναι;

Ποῖος νᾶναι; Τὸ ἴδιο ρῶτημα κάνουν
οἱ πασσαδες ἀντίπερα, μαδῶντας τὰ γέ-
μια τους ἀπ' τὸ κακὸ. Γιατὶ δὲ μπορεῖ
νᾶγινε ἄλλοιως, τὸ μυστικὸ προδῶθη-
κε! Νὰ βρεθῶν τόσο γερὰ ταμπουρω-
μένοι — ἐκεῖ πῶγινε τὸ γιουροῦσι τους;
Χωρὶς ἄλλο, μπαμπεσιὰ τοὺς ἔκαμαν.
Ὡχ, καὶ νὰ λάβαιναν τὸ μπαμπέση στὰ
χέρια τους! Ποῖος νᾶναι; Ὑποψιάστη-
καν τοὺς προσκυνημένους καπεταναίους
τοῦ Βάλτου καὶ τοῦ Ξηρόμερου, πού ἄ-
κολουθοῦσαν μαζί τους, τὸ Βαρισιώ-
τη, τὸν Ἰακὸ, τὸ Ράγκο, τὸ Βαλτινὸ.
Ὅμως αὐτοὶ καὶ νᾶξεραν καὶ νᾶθελαν
δὲν εἶχαν τρόπο νὰ προδώσουν τὸ μυσ-
τικόν. Κάποιος ἄλλος εἶναι. Θὰ βρεθῇ!

Σὲ λίγες μέρες οἱ πασσαδες σήκωσαν
τ' ἀσκέρι τους κ' ἔφυγαν νύχτα ἀπ' τὸ
Μεσολόγγι γιὰ τὸ Βραχῶρι, γιὰ τὸν
Καρθασαρά, γιὰ τὴν Πρέβεζα, γιὰ τὴν
Ἄρτα. Κακὴν κακῶς. Στὸ δρόμο ἀνα-
ζήτησε ὁ Βρυῶνης τὸν κυνηγὸ του. Εἶχε
χαθῇ. Ὅνα βαρὺ σύννεφο ὑπνοῖας θό-
λωσε τὰ μάτια τοῦ πασσα. Ὁ κυνηγὸς
τοῦ ἦταν ρωμῆς. Μήπως...;

— Αὐτὸς ἦταν! Αὐτός! φώναξαν ὅλοι
τοῦ πασσα οἱ ἄνθρωποι. Αὐτὸς γύριζε
ὀλομόναχος καὶ κυνηγοῦσε κι' ὅπου ἤ-
ελε πῆγαινε... Ἦξερε τὸ μυστικόν,
βγῆκε στὸ κυνήγι, βρῆκε γκισοῦρηδες,
τὸ πρόδωσε! Θυμᾶστε ποῦχε φέρεῖ ἀ-
ποδραδύς, νύχτα, ἀγριοπούλια σκοτω-
μένα;... Αὐτός! Ποῖος ἄλλος;

Ζωντανὸ ἡ σκοτωμένον τὸν ζήτησε ὁ
πασσα. Κ' ἔταξε ὅσα - ὅσα γιὰ τὸ κε-
φάλι του. Πού νὰ τὸν βροῦνε; Μὰ βρῆ-
καν στὴν Ἄρτα τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ
παιδιά του. Ἦταν ἡ γυναικούλα τοῦ
χαμηλοῦ σπιτιοῦ, πού ἐζόρκιζε καὶ θερ-
μοπαρακαλοῦσε τὸν ἄντρα της νὰ μὴν
πάη κοντὰ στοὺς Τούρκους. Πού νᾶξερε
σὲ τί μεγάλη ἀποστολὴ τὸν ὁδηγοῦσε τὸ
χέρι τοῦ Θεοῦ!... Τί νὰ τὴ θέλει τώρα
ὁ πασσας κι' αὐτὴ καὶ τὰ παιδιά της;
Ἐπεσαν στὰ πόδια του. Ὅ-
μως ἀμὰν δὲν εἶχε. Τοὺς ἔ-
σφαξαν μπροστά του σὺν
ἀρνιά. Ποῖος νᾶλεγε πῶς θὰ
πλήρωναν μετὰ τὸ ἄθωο τους
αἷμα τὴ σωτηρία τοῦ Μεσο-
λογγίου!

Ἀνάμεσα στὰ βράχια τῆς
Κλεισούρας, δεξιὰ καθὼς
κατεβαίνουμε, λίνο προτοῦ
σωθῇ τὸ στενόν, εἶναι τὸ μο-

ναστηράκι τῆς Ἀγιά - Ἐλεούσας. Τὸ
ἐκκλησάκι του εἶναι σκαρφαλωμένο στὸ
βράχο κ' εἶναι τρυπωμένο σὲ μιὰ σπηλιά.
Φόβος σὲ πιάνει νὰ τηρᾶς τοὺς κόκκινους
σὺν αἷμα βράχους, πού κρέμονται κα-
ταποπᾶνω σου κ' εἶναι σὰ χωρισμένοι μετὰ
τὸ μαχαίρι, μετὰ τὸ τσεκούρι ὁ ἕνας ἀπ'
τὸν ἄλλον ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια.
Μὰ τὸ μοναστηράκι τῆς Ἀγιά Ἐλεού-
σας εἶναι πάντα μιὰ παρηγοριά στοὺς
περαστικούς στρατοκόπους. Τώρα κοντὰ
μάλιστα ἕνας ἥσυχος ἀνθρωπάκης τοῦ
Θεοῦ ἦρθε καὶ ντύθηκε καλόγερος, σι-
γύρισε τὸ ἐκκλησάκι ψηλά, ἔχτισε κάτω
τὰ παρακέλλια, καθάρισε τὴ στέρνα πού
πιάνει τὸ βρόχινο νερὸ κ' ἔγινε τὸ ἀνα-
θὸ στοιχεῖο τοῦ ἀγριεμένου τόπου. Κα-
νεὶς δὲν εἶναι πού νὰ περάσῃ καὶ νὰ μὴν
τὸν ἀναζητήσῃ;

— Καλόγερε! Καλόγερε!

— Μπάρμπα - Γιάννη! ἀντιλαλοῦν οἱ
βράχοι πολλές φορές τὴ φωνὴ τοῦ στρα-
τοκόπου. Κι' ἀκούγεται ἀπὸ κάπου ἡ
ἀπόκριση τοῦ ἀνθρωπάκη σὰ νᾶρχεται
ἀπ' τὸν ἄλλο κόσμο.

— Ἐρχομαι εὐλογημένε! Περίμενε!

Πολλοὶ, ὅλοι νὰ πῆς, τὸν ρωτοῦν
ποῖος εἶναι, ποῦθε εἶναι, γιατί ἔγινε κα-
λόγερος, μὰ ποτὲ, σὲ κανέναν δὲν λέει
τίποτε. «Ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ» λέει μο-
νάχα. «Δὲ σοῦ φτάνει»;

Μὰ εἶναι καὶ κάποιοι πού τὸν ἔμαθαν,
πού τὸν ξέρουν καὶ πού τὸν προδίνουν
κάθε φορὰ σ' ὅποιον κι' ἂν τύχῃ. Νά,
περνοῦσαν μιὰ μέρα πολλοὶ καθ' ἑαυτοὺς
καπεταναῖοι μετὰ χρυσοκέντητες φέρ-
μελες. Τοὺς ἔφερε κρῦο νερὸ νὰ δροσι-
στοῦν.

— Τὸν βλέπετε αὐτόν; εἶπ' ἕνας. Αὐ-
τὸς πρόδωσε στὰ 22 τὸ μυστικὸ τοῦ
Βρυῶν καὶ γλύτωσε τὸ Μεσολόγγι!

— Δὲν εἶμ' ἐγώ, καπετάνιο μου! Λά-
θος κάνεις!... εἶπε ταπεινὰ ὁ καλόγε-
ρος, γλύστρησε μαλακὰ καὶ τρύπωσε
στὸ παρακέλλι.

Αὐτός, ὅμως, ἦταν. Ἦρθε κ' ἔγινε
καλόγερος ὅταν ἔμαθε πῶς ἔσφαξε ὁ
Βρυῶνης τὴ φαμελιά του. Τὸν ἔλεγαν
Γιάννη Γούναρη. Ἦταν ἀπ' τὰ Γιάννενα.
Γ. ΑΘΑΝΑΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΜΙΚΡΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΑ

ΕΝΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΣΤΟ ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟ ΣΑΣ

Τα φάρμακα είναι ακριβά — και κάποτε δύσκολο να τα προμηθευτή κανείς.

Από τί γίνονται όμως τα φάρμακα; Καθώς ξέρομε, τα καλύτερα γίνονται από διάφορα χορταρικά, λουλούδια ή βότανα.

Σήμερα θα σας μιλήσω για τα φάρμακα που φυτρώνουν στον... λαχανόκηπό σας.

Αν ακολουθήσετε τις οδηγίες του μπάμπη Μήτρου κι έχετε φτιάσει τον μικρό σας οικόγενειακό λαχανόκηπο, το... φαρμακείο σας είναι έτοιμο.

Γιατί τα περισσότερα λαχανικά δεν είναι μόνο νόστιμα, ρεπτικά, απαραίτητα για να ζήσει ο άνθρωπος καλά, αλλά είναι και σπουδαία γιατρικά. Ετσι λοιπόν οι άγκινάες είναι το καλύτερο φάρμακο για τις αρρώστιες του σπληνίου. Όποιος έχει το σηκώ-

μα του πειραγμένο κι όταν ρώει λίγη ή αγγά δεν αισθάνεται καλά, πρέπει να τρώει όσο πορεί, περισσότερες άγκινάες, κι ως πίνη και το ζουμί τους. Για κανονική θεραπεία του ηκτοίου, τρία φλυτζάνια την ημέρα ζουμί από άγκινάροφυλλα.

Μάρι.

Κόψτε φρεσκοκομμένο θυμά- σε φιλά φιλά κομμάτια. Βάλτε το σε μια κατσαρόλα με ζεστό, στη φωτιά χωρίς καπν, για να μ'ή γίνη έγκαι- — ρίξτε το σ' ένα τουλου- νι, διπλώστε το, και άκου- ηστε το στο μέρος του σώ- της που πονάτε — εκτός ά- την κοιλιά. Είναι ένα κι' έ- για τους «σφαχτές» και για πιάσιμο του σβέρκου.

αρούλι.

Το μαρούλι μας δίνει το κα- τερο υπνωτικό. Είναι εύχα- στο κι' ακίνδυνο. Κοπανίστε ο γουδι με ποσότητα μα- λιά. Προσθέστε το μισό από βάρος του νερό, ανακατέψτε λα μ' ένα χουλιάρι, και βάλ- το μίγμα στη φωτιά να σι-

τάει τον πόνο και

μας ανακουφίζει.

Στους δυνατούς

πονοκέφαλους,

στις νευραλγίες

του προσώπου,

βράστε ένα φύλλο

κραμπι σε λίγο

γάλα, κι' άκουμπή-

στε το όταν κούση στο μέρος

που πονάτε. Ο πόνος μαλακώ-

νει και σταματάει.

Μ π ρ ό κ ο λ ο.

Κοπανίστε στο γουδι μερικά

κομμάτια μπρόκολο, ρίξτε τα

σ' ένα τουλπάνι, και στίψτε τα

να βγῇ το ζουμί. Ζυγίστε το,

και ανακατέψτε το με άλλο τό-

σο μέλι (ίσιο δηλαδή με το βά-

ρος του). Βάλτε το να σιγο-

βράση, ξαφρίζοντάς το αδιά-

κοπα, κι' όταν πάψη ν' αφρίξη,

βγάλτε το από τη φωτιά. Εί-

ναι πολύ δυναμωτικό και χρή-

σιμο κυρίως ύστερα από αρρώ-

στιες.

Κ ά ρ δ α μ ο.

Βράζομε χυμό από κάρδαμο

(κοπάνισμα στο γουδι και στή-

ψιμο) με λίγη ζάχαρη. Κι' αύ-

τό είναι δυναμωτικό.

Κ α ρ ό τ ο.

Το καρότο τριμμένο με τον

τριφτή ή σε κομμάτια αν φα-

γεθῇ ώμο, καθαρίζει το δέρμα.

Αν κοπανίσετε καρότα, τα

στήψετε και ανακατέψτε το χυ-

μό τους με τέσσερα μέρη ζά-

χαρη και δύο νερό, φτιάνετε έ-

να σιρόπι που είναι περίφημο

για τον βήχα και τον πονόλαι-

μο. 50 δράμια την ημέρα χυ-

μός καρότου γιατρεύει τα σπι-

ριά που βγάζουν τα παιδιά.

Κ ρ ε μ μ ύ δ ι.

Αν, σας πονάη το δόντι,

πάρτε ένα μεγάλο κρεμμύδι,

κόψτε το στα δύο και στίψτε

το όσο να βγάλτε μισό κουτα-

λάκι του καφέ ζουμί. Βουτήξτε

στο ζουμί αυτό ένα κομμάτι

βαμβάκι, και βουλώστε μ' αύ-

τό το αυτί σας στο μέρος που

πονάτε, γέρνοντας το κεφάλι

από την άλλη μεριά. Θα αισθα-

νήτε μεγάλη ανακούφιση.

Να ένα περίφημο δυναμωτι-

κό, που όφειλε το νεφρά.

Σε μισή όκα κρασί άσπρο ά-

ρετσίνωτο, βάζετε έκατό δρά-

μια φιλοκομμένο κρεμμύδι, και

το άφήνετε καμιά εβδομάδα.

Κατόπι περνάτε το κρασί από

τρυπητό, και ρίχνετε καμιά

τριανταριά δράμια μέλι. Απ'

αυτό πίνετε το σ ποτηράκια του πο- τοού (όχι του κρα- σιού) την ημέρα.

Το κατάπλασμα από βρασμένο μ' ελάχιστο νερό κρεμμύδι, είναι πο- λυ μαλακτικό.

Μ α ι ν τ α ν ό ς.

Λίγος ψιλοκομμένος μαιντα- νός που τον λιώνουμε στα βά- χτυλα, ανακουφίζει άμέσως τον πόνο από τσίμπημα έντομου.

Π α τ ά τ α.

Μας δίνει το καλύτερο κα- τάπλασμα γι' αποστήματα και καλογηρούς. Καθαρίζομε πατά- τα και τρίβομε με τον τρίφτη ως 25 δράμια, που την λιώνου- με σε 35 δράμια νερό. Τα θά- ζομε να σιγοβράσουν, ως να σωθή κάπως το νερό, και να γί- νη ένα είδος αλοιφής. Την ά- πλώνουμε σε καθαρό τουλπάνι ή γάζα και την βάζομε ζεστή στο μέρος που είναι το πύον.

Τριμμένη πατάτα ώμη, είναι το καλύτερο φάρμακο για τα έγκαυματα του ήλιου.

Αν καταπιή κανείς δελόνα ή καρφίτσα, πρέπει να φάη ά- μέσως μεγάλες ποσότητες βρα- στές πατάτες με τί φλούδες.

Ρ ά θ α.

Πάρτε μια μεγάλη ράβα, κό- ψτε την φέτες και βάλτε την να βράση λίγο σε νερό. Σουρώστε το, και κάνετε μ' αυτό γαργά- ρες όταν πονάη ο λαιμός σας.

Ρ α π ά ν ι.

Ο χυμός του ραπανιού, κα- θαρίζει περίφημα το σηκώτι. Για μια εβδομάδα πρέπει να πίνη κανείς ένα κουταλάκι του γλυ- κού χυμό ραπανιού πριν από το μεσημεριανό φαί. Αν παθαίνε- τε εύκολα όρτικαρία, τρώτε ώ- μο ραπάνια νηστικοί.

Σ έ λ ι ν ο.

Βράστε σέλινο σε νερό, κι' όταν είναι πολύ ζεστό, βουτή- ξτε μέσα τα χέρια ή τα πόδια σας που έχουν χιονίστρες. Θά δῆτε πόσο γρήγορα θα εξαφα- νισθούν.

Σ κ ό ρ δ ο.

Κι' αυτό είναι περίφημο κα- τάπλασμα για πληγές απ' όπου τρέχει πύον, ή καλόγερους που τρέχουν (βρασμένο με λί- δεν άνοιξαν ή βρασμένο με μου- γο νερό). Αν βάλομε να μου- σκύνουν 50 δράμια σκόρδο σε 75 δράμια καθαρό οινόπνευμα, θα έχομε ένα περίφημο φάρμα- κο για την αρθριτική πύση (15 σταγόνες την ημέρα).

Αν βράσομε 25 λουβιά σκόρδο σε 100 δράμια καλό ζυδι, θα έχομε ένα πρώτης τά- ξεως αντισηπτικό για να πλέ- νωμε τις πληγές.

Σ π α ν ά κ ι.

Δυναμωτικό ύστερ' από άρ- ρωστεια: σε κόκκινο άρετσίνω- το κρασί, βάζομε να μουσκέ- φουν για μια εβδομάδα φύλλα σπανάκι. Απ' αυτό πίνομε δύο

ποτηράκια του ποτού την ή- μέρα

Σ π ό ρ ο ι Κ ο λ ο κ ύ θ α ς.

Είναι το καλύτερο και το πιο απλό φάρμακο για τα έντερικά παύσιτα. Τους κοπανίζομε, τους βράζομε με λίγο νερό και πέρνομε απ' αυτό είκοσι δρά- μια την ημέρα.

Και κάτι άλλο για να πε- λειώνομε: το δάκρυ που στά- ζει όταν κλαδεύομε τ' αμπέλια, αν το μαζέψωμε σε καθαρό

μπουκαλάκι, είναι περίφημο άν- τισηπτικό για τα μάτια. Αν βάλωμε το μπουκαλάκι κλειμέ- νο έρμητικά στον ήλιο, έχομε ένα φάρμακο που κλείνει και «τρέφει» τις πληγές.

Τ Ο Μ Π Α Λ Ω Μ Α

Όταν ένα ρούχο, ένα σεν- τόνι ή ένα τραπέζομάνηλο δεν καθαρίζεται πιά γιατί έχει πο- λύ φθαρῇ σ' ένα μέρος, πρέπει να το βάλωμε μπάλωμα.

Θά μεταχειριστούμε για χυάρι το κομμάτι που κόψαμε. Το γερό ύφασμα όμως, πρέπει να είναι κάπου ένα πόνο φαρ- δύτερο από το χαλασμένο στα βαμβάκερα ύφασματα, κι' ένα- μιση στο μάλλινο.

Κατόπιν βάζομε το μπάλω- μα με πλακοραφή ή γαλλική ρα- φή. (Εικ. 1).

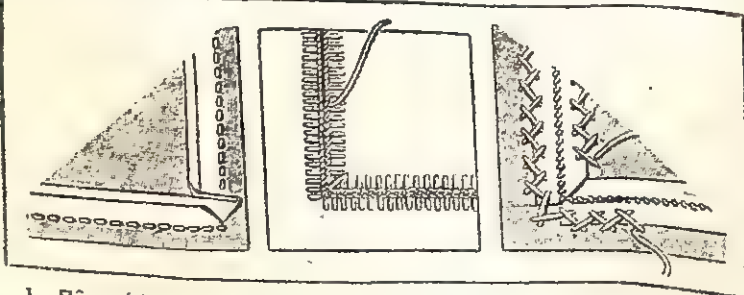
Η πλακοραφή γίνε- ται έτσι. Βάζομε τα δύο κομ- μάτια του ύφασματος ανάποδα με ανάποδη όψη και τα ράβου- με άναποδη όψη και τα ράβου- με ως την άκρη. Κολλούμε κοντά στερα το πάνω ύφασμα στην φα- ρστή ραφή, διπλώνομε την φα- ρστιά άκρη του κάτω ύφασμα- τος πάνω στη στενή και το ρά- βομε καρφωτά.

Η γ α λ λ ι κ ή ρ α φ ή που είναι καλύτερη γίνεται έ-τσι. Βάζομε τις άκρες των ύ- φασμάτων το ένα πάνω στο άλ- λο καλή με καλή όψη και τις ράβου- με. Γυρίζομε, και ξαναρά- βου- με παράλληλα με την προη- γούμενη ραφή, με τρόπο τέτοιο που τα ξέρτια της άλλης ρα- φής να κρυφτούν μεταξύ των δύο ραφών. Αφού τελειώσου- με, σιδερώνομε το μπάλωμα.

Για να κρύψωμε το μπάλω- μα, μπορούμε σε σεντόνια κυ- ρίως να κάνωμε φεστόνι (2).

Στα δε μάλλινα, να κάνωμε σταυροβελονιά (Εικ. 3). Με τη διαφορά πως αυτές οι βελονιές (φεστόνι) και σταυροβελονιά, πρέπει να γίνουν με πολλή τέ- χνη, ώστε να μὴν διακρίνεται το μπάλωμα.

Η θειά ΜΑΡΙΑΝΑ

1. Πώς γίνεται το απλό μπάλωμα. 2. Φεστόνι. 3. Σταυροβελονιές.

οβράση, όπου να μείνη στην κατσαρόλα το ένα τρίτο. Ένα αυτζάνι απ' αυτό πριν κοιμη- ντε, θα σας εξασφαλίση ήσυ- χο φυσιολογικό ύπνο.

Ρ α μ π ο λ ά χ α ν ο.

Ένα φύλλο κραπι πάνω σε ένα έπιπέδαλη κομιά, σταμα-

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΔΕΣ ΜΕ ΤΗ ΠΙΑΓΙΑ

‘Ο δεκάλογός σας

‘Αγαπημένα μου παιδιά,

Τώρα π’ αρχίζουνε τὰ σχολεία — Καλή χρονιά και με “Άριστα” — αποφάσισα να σας δώσω, μ’ ένα ευχάριστο τρόπο, τις συμβουλές που συνηθίζουμε πάντα να δίνουμε στα εγγόνια μας, έμεις οι γρηούλες γιαγιάδες.

“Ας πούμε, σκέφτηκα, πώς είμαι κι’ εγώ ένας Μωῦσης, και χρειάζεται να συντάξω ένα δεκάλογο για τὰ μαθητούδια, τὰ εγγονάκια μου, που δεν είναι ένα και δυο και δέκα, πάρα χίλια και δυο χιλιάδες κι’ όλο πληθαίνουν, βασκαμό, να μην έχουν, γιατί τὰ τραβά τὸ ὠραίο μας περιοδικό, που γι’ αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ λέμε και «Σπίτι τοῦ Παιδιοῦ». Λοιπόν για νὰ τὰ θυμάστε τὰ σύνταξα ὅλα, σὲ δέκα ἐρωτήσεις και

σὰς τὰ χαρίζω για νὰ τοὺς δώσετε ἐσεῖς τὴν ἀπάντησιν.

- 1) Ποιὸς μελετᾷ τὰ μαθήματά του με κέφι και ἐπιμέλεια και γράφει ὠραία και καθαρά κι’ ἔχει πάντα σὲ τάξη τὴ σάκα του τὰ βιβλία και τὰ τετράδιά του;
- 2) Ποιὸς βοηθᾷ, πάντα με τὸ τραγούδι και με τὸ γέλιο, ὅσους χρειάζονται τὴ βοήθειά του;
- 3) Ποιὸς προστατεύει τοὺς πιὸ ἀδύνατους και σέβεται τοὺς μεγαλύτερους του, κι’ ἰδιαίτερα τοὺς γονεῖς του και τοὺς δασκάλους του;
- 4) Ποιὸς εἶναι γενναῖος κι’ αποφασιστικός και δὲ χάνει ποτὲ τὸ θάρρος του, ὅσες δυσκολίες κι’ ἂν συναντήσῃ;
- 5) Ποιὸς λέει πάντα τὴν ἀλήθεια και κρατᾷ τὸ λόγο του ὅταν τὸν δίνει;
- 6) Ποιὸς λάμπει ἀπὸ καθαριότητα κι’ ἐυωδιάζει ὁ τόπος ἀπ’ ὅπου περνᾷ;
- 7) Ποιὸς λατρεύει τὴ φύση και προστατεύει τὰ ζῶα και τὰ φυτὰ;

8) Ποιὸς ἀγαπᾷ τὸν ἀθλητισμό, τὴ γυμναστική, τὸ παιχνίδι κι’ ὀνειρεύεται νὰ γίνῃ μιὰ μέρα λεβέντης, φρουρός τῆς πατρίδας μας, τῆς ἀγαπημένης Ἑλλάδας;

9) Ποιὸς θεωρεῖ ὅλα τὰ παιδιά σὰν ἀδελφία του κι’ ἡ καρδιά του εἶναι γεμάτη ἀπ’ τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀγάπη για ὅλους;

10) Ποιὸς ἔχει βάλει σκοπὸ τῆς ζωῆς του νὰ μορφωθῇ και νὰ γίνῃ μιὰ μέρα χρήσιμος στὴν κοινωνία και στὴν πατρίδα του;

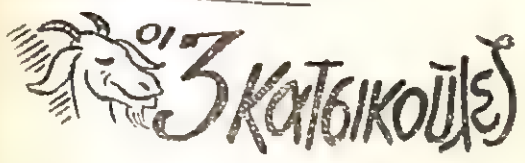
Σὰς ἀκούω ἀγαπητά μου παιδιά νὰ σιγομουρμουρίζετε τὴν ἀπάντησιν: Νὰ αὐτός, αὐτός εἶναι,

‘Ο μαθητής, ὁ καλὸς μαθητής!

Βάλτε τὴν παραπάνω ἀπάντησιν κάτω ἀπὸ τὴν κάθε ἐρώτησιν τοῦ δεκαλόγου σας και προσπαθήστε νὰ τοῦ μοιάσετε.

‘Η γιαγιά KANTIANH

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΑΚΙ ΜΑΣ

Μιά φορά κι’ ένα καιρό ἦταν τρεῖς κατακούλες: ‘Η Μικρὴ Μπιρμπίλω, ἡ Μεγάλη Μπιρμπίλω κι’ ἡ Χοντρὴ Μπιρμπίλω.

‘Η Μικρὴ Μπιρμπίλω και ἡ Μεγάλη Μπιρμπίλω ἦταν πολὺ ἀδύνατες κατακούλες.

Κάθε μέρα, λοιπόν, πήγαιναν σ’ ένα καταπράσινο λόφο, για νὰ φᾶνε πολὺ χορτάρακι και νὰ παχύνουν. Μαζί τους ἔρχόταν κι’ ἡ Χοντρὴ Μπιρμπίλω, μὰ, δὲν ἔτρωγε πολὺ χορτάρακι, γιατί αὐτὴ ἦταν χοντρή και δὲν ἤθελε νὰ παχύνῃ ἄλλο.

Γιὰ νὰ πάνε στὸν καταπράσινο λόφο οἱ τρεῖς κατακούλες περνοῦσαν κάθε μέρα πάνω ἀπὸ μιὰ ξύλινη γεφυρούλα. Κάτω ἀπ’ αὐτὴν τὴν γέφυρα ἦταν ἕνα βαθὺ ποτάμι και στὴν ὄχθη του ζοῦσε ἕνας ἄγριος δράκος.

Κάθε φορά που περνοῦσαν οἱ κατακούλες πάνω ἀπὸ τὴν γέφυρα, ὁ δράκος τὶς ἀκούε και θύμωνε, γιατί με τὸν θόρυβο, ποὺ ἔκαναν, δὲν τὸν ἄφηναν νὰ κοιμηθῇ.

Μιά μέρα οἱ κατακούλες ξεκίνησαν πάλι για τὸν καταπράσινο λόφο με τὸ φρέσκο χορτάρακι. Πρῶτὴ πῆγαινε ἡ Μικρὴ Μπιρμπίλω.

— Τίπ - τάπ, τίπ - τάπ, χτυποῦσαν τὸ ποδαράκι τους πάνω στὴν ξύλινη γέφυρα.

‘Ο δράκος πετάχτηκε, σὰν τὴν ἀκούσε, θυμωμένος.

— Ποιὸς περπατᾷ πάνω στὴ γέφυρά μου; φώναξε.

— Εἶμαι ἐγώ, ἡ Μικρὴ Μπιρμπίλω. Πηγαίνω στὸ λόφο για νὰ φάω και νὰ παχύνω, γιατί εἶμαι ἀδύνατη.

— Δὲν θὰ προφτάσῃς νὰ φᾶς χορτάρακι, εἶπε τότε ὁ κακὸς δράκος, γιατί θὰ φάω τώρα ἀμέσως ἐγὼ ἑσένα.

‘Η Μικρὴ Μπιρμπίλω, φοβήθηκε πολὺ και ἄρχισε νὰ κλαίῃ και νὰ παρακαλῇ:

— Μὴ με φᾶς, καλέ μου, δράκο. Εἶμαι τόσο μικρὴ, τόσο ἀδύνατη. Περίμενε, τώρα θὰ περάσῃ ἡ Μεγάλη Μπιρμπίλω.

— Καλὰ, συμφώνησε ὁ δράκος. Θὰ τὴν περιμένω. Φεύγα τώρα γρήγορα, μὴ μετανοιώσω.

Σὲ λίγο ἡ Μεγάλη Μπιρμπίλω ἔφτασε στὴ γέφυρα.

— Τίπ - τάπ, τίπ - τάπ, χτυποῦσαν τὰ ποδαράκια της.

— Ποιὸς περνᾷ πάνω ἀπ’ τὴ γέφυρά μου; φώναξε ὁ δράκος.

— Εγὼ εἶμαι, ἡ Μπιρμπίλω ἡ Μεγάλη, εἶπε ἡ κατακούλα. Πηγαίνω στὸ λόφο νὰ φάω χορτάρακι και νὰ παχύνω.

— Δὲν θὰ προφτάσῃς νὰ φᾶς χορτάρακι γιατί τώρα ἀμέσως θὰ φάω ἐγὼ ἑσένα.

‘Η Μεγάλη Μπιρμπίλω φοβήθηκε τότε πολὺ και ἄρχισε νὰ κλαίῃ και νὰ παρακαλῇ:

— Μὴ με φᾶς, καλέ μου δράκο. Εἶμαι πολὺ ἀδύνατη. Περίμενε, τώρα θὰ περάσῃ ἡ Χοντρὴ Μπιρμπίλω.

— Καλὰ, θὰ τὴν περιμένω. Τώρα φεύγα ἐσὺ γρήγορα μὴ μετανοιώσω.

Σὲ λίγο νὰ καί ἡ Χοντρὴ Μπιρμπίλω ἔφτασε στὴν γέφυρα.

— Τίπ - τάπ, τίπ - τάπ χτυποῦσαν τὰ ποδαράκια της.

‘Ο ἄγριος δράκος πρόβαλε ἀμέσως κάτω ἀπ’ τὴ γέφυρα, γλείφοντας τὰ κόκκινα χεῖλιά του.

‘Η Χοντρὴ Μπιρμπίλω τὸν εἶδε, ὅλ’ ἀλάφως νὰ φοβηθῇ ἐξακολουθοῦσε νὰ προχωρῇ. ‘Η γέφυρα ἔτριζε ἀπ’ τὸ πολὺ τῆς βάρους και τὸ κεφάλι της με τὰ μεγάλα κέρατα και τὰ μακρυὰ

γένηια κουνιόταν δεξιὰ κι’ ἀριστερά.

— Ποιὸς περπατᾷ πάνω στὴν γέφυρά μου, φώναξε και πάλι ὁ δράκος με ἄγρια φωνή.

— Μὴ φοβάσαι, δράκο μου, εἶμαι ἐγὼ ἡ Χοντρὴ Μπιρμπίλω. Πάω νὰ βρῶ τὶς ἀδερφές μου στὸν πράσινο λόφο.

— Δὲν θὰ προφτάσῃς νὰ πᾶς, γιατί τώρα ἔρχομαι νὰ σὲ φάω, μούγκρισε ὁ δράκος.

‘Η Χοντρὴ Μπιρμπίλω θύμωνε τώρα με τὴ σειρά της. Κούνησε τὸ χοντρό της κεφάλι και φώναξε:

— Ἐλα, ἔλα παληοδράκο νὰ με φᾶς. Μπρός, λοιπόν, δοκίμασε... Τί στέκεσαι;

‘Ο δράκος σκαρφάλωσε τότε στὴ γέφυρα. Μὰ δὲν πρόφτασε νὰ καταλάβῃ... ‘Η Χοντρὴ Μπιρμπίλω τοῦ δίνει μιὰ με τὰ κέρατά της και τὸν πετᾷ μέσα στὸ ποτάμι.

Στὶς φωνές τοῦ δράκου ἔτρεξαν ἀμέσως ἡ Μικρὴ και ἡ Μεγάλη Μπιρμπίλω.

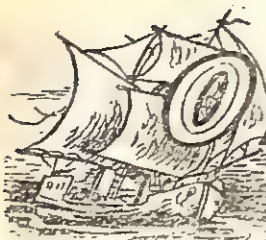
Καί σὰν εἶδαν τὸν κακὸ δράκο μέσῃ στὸ νερό, γέλασαν με τὴν καρδιά τους.

‘Ο δυστυχὴς δράκος προσπαθοῦσε νὰ βυθῇ στὴν ξηρὰ μὰ δὲν τὰ κατάφερνε. Κι’ ἔτσι πνίγηκε μέσα στὸ ποτάμι.

‘Απὸ τότε κανεὶς δὲν πείραξε τὶς τρεῖς ἀδελφούλες, ποὺ ἤσυχες κάθε μέρα, ἔτρωγαν στὸν πράσινο λόφο τὸ χορτάρακι τους.

Η ΑΝΕΜΗ

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Τώρα τὸν ἔβλεπαν καλύτερα.
Ήταν ἕνας ἄντρας ὡς σαράντα χρονῶν, με μαύρα μαλλιά καὶ πρόσωπο ἡλιοκαμμένο. Φοροῦσε ἕνα πέτσινο σακάκι καὶ μπότες ποὺ ἔφταναν πάνω ἀπὸ τὸ γόνατο. Στὸ κεφάλι φοροῦσε ἕνα πλατύγυρο καπέλλο, ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ οἱ Μεξικανοὶ τὰ λένε κομπρέρο καὶ τὰ φοροῦν οἱ κάου μπόυς, οἱ βοσκοὶ τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς.

— Ὁχι, δὲν ἦταν Ἰνδιάνος ἀπ' αὐτοὺς ποὺ κατοικοῦν στὶς «πάμπες» (τὶς πεδιάδες) τοῦ Περού καὶ τῆς Ἀργεντινῆς. Φαινόταν μᾶλλον ἕνας ἀπὸ ἐκείνους τοὺς μεγάδες τυχοδιώκτες ποὺ γυρίζουν στὴ Νότιο Ἀμερική, γυρεύοντας ἕνα εὐκόλο τρόπο νὰ πλουτίσουν, καὶ ποὺ οἱ τίμιοι ἄνθρωποι τοὺς ἀποφεύγουν.

— Καλημέρα σας κύριε! εἶπε ὁ Ντίκ Σάντ.

— Καλῶς ἦρθατε! ἀπάντησε ὁ ἄγνωστος ἑγγλέζικα.

— Ἀπὸ τὸν τρόπο ποὺ πρόφερε τὴ φράση, ὁ Ντίκ κατάλαβε πὼς τὰ ἀγγλικά ἦταν ἡ μητρικὴ του γλῶσσα.

— Εἴστε ἄγγλοι; ρώτησε ὕστερα ὁ ἄγνωστος.

— Ὁχι ἀμερικανοί.

— Νότιοι;

— Ὁχι. Βόρειοι.

— Μπορῶ νὰ σὰς ρωτήσω νεαρέ μου πῶς ἔτυχε νὰ βρεθῆτε σ' αὐτὴν τὴν ἔρημη ἀκτὴ ὅπου συνήθως δὲν ζυγώνει ἄνθρωπος;

— Ὁ Ντίκ δὲν πρόφτασε ν' ἀπαντήσῃ, γιατί ἐκείνη τὴ στιγμή ἡ κυρία Οὐέλντον ἀπελάσσε, κι' ὁ ἄγνωστος εὐγενικὰ ἔβγαλε ὁ καπέλλο του καὶ τὴν γαϊρέτησε.

— Ἡ κυρία Οὐέλντον εἶχε ἀκούσει τὴν ἐρώτησή του.

— Κύριε τοῦ εἶπε, εἴμαστε ναυαγοί. Κτὲς τὸ πλοῖο μας τσακίστηκε στὰ βράγια αὐτῆς τῆς ἀκτῆς!

— Στὸ πρόσωπο τοῦ ἄγνωστου γράφηκε ἡ ἐκφραση συμπόνας, καὶ με τὸ μάτι ὕψωσε στὴ θάλασσα τὸ ναυαγισμένο πλοῖο.

— Δὲν ἔχει μείνει τίποτε ἀπὸ τὸ καρότσι; εἶπε ὁ Ντίκ. Ἡ θάλασσα τρόδωξε στ' ανοιχτὰ καὶ τίς τελευταῖες σανίδες.

— Καὶ τὸ πρῶτο ποὺ ἔχομε νὰ σὰς ρωτήσωμε, εἶπε ἡ κυρία Οὐέλντον, εἶναι πού ρισκόμαστε.

— Μὰ στὴ Νότιο Ἀμερική! εἶπε ὁ ἄγνωστος. Ἔχετε γι' αὐτὸ καμμιὰ ἀμφιβολία;

— Εἴχαμε ὡς τώρα. Γιατί συναντήσαμε ἡδὴ φοβερὴ τρικυμία καὶ χάσαμε τὸ βρόμο μας. Πού ἀκριβῶς βρισκόμαστε κύριε; θάρρῳ πὼς εἴμαστε στὸ Περού.

— Ὁχι νεαρέ μου φίλε, εἶπε ὁ ἄγνωστος. Βρίσκεστε λίγο νοτιώτερα. Ἡ τοῖς-κυμία σας ἔρριξε στὶς ἀκτὲς τῆς Βολιβίας.

— Ἀ! ἔκανε ὁ Ντίκ.

— Καὶ μάλιστα στὸ σημεῖο ποὺ βρίσκεται στὰ σύνορα τῆς Χιλῆς! συνέχισε ὁ ἄγνωστος.

— Σὲ ποῖο ἀκριβὲς μέρος;

— Δὲν μπορῶ νὰ σὰς τὸ πῶ, γιατί κι' ἐγὼ πρῶτὴ φορὰ κατέβηκα σ' αὐτὴν τὴν ἀκτὴ. Ξέρω καλά μόνο τὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας.

— Ὅστε θὰ εἴμαστε ἀρκετὰ μακριὰ ἀπὸ τὴν Λίμα.

— Naί, ἡ Λίμα εἶναι μακριὰ. Ποδὰ τὰ βορεινὰ.

— Εἴστε ἀμερικανὸς κύριε; ρώτησε ἡ

κυρία Οὐέλντον. Ἐλπίζω ἡ ἐρώτησή μου νὰ μὴν σὰς φανῇ ἀδιάκριτη.

— Καθόλου, τὴν ἐρίστω πολὺ φυσικὴ Naί, εἶμαι ἀμερικανός. Βόρειος ἀμερικανός ὅπως ἐσεῖς κυρία.

— Κυρία Οὐέλντον.

— Χαίρω πολὺ γιὰ τὴν γνωριμία σας κυρία Οὐέλντον. Ἐγὼ λέγομαι Χάρις καὶ γεννήθηκα στὴ Νότια Κορολίνα. Ὁμως κατοικῶ εἴκοσι χρόνια στὴν πᾶμπη τῆς Βολιβίας καὶ χαίρομαι ἐξαιρετικὰ πού συναντῶ ἐδῶ πατριώτες.

— Ἐδῶ κάθεστε κύριε Χάρις; ρώτησε ἡ κυρία Οὐέλντον.

— Ὁχι, κυρία Οὐέλντον. Μένω στὰ νότια, στὰ σύνορα πρὸς τὴ Χιλῆ. τώρα ὅμως πηγαίνω στὴν Ἀτακάμα.

— Βρισκόμαστε λοιπὸν στὴν ἔρημο τῆς Ἀτακάμας; ρώτησε ὁ Ντίκ.

— Ποῖά εἶναι ἡ ἔρημος τῆς Ἀτακάμας; ρώτησε ἡ κυρία Οὐέλντον.

— Εἶναι μιὰ μεγάλη ἔκταση ἐντελῶς ἀκατοίκητη καὶ ἔρημη, ποὺ βρίσκεται στὴ Νότιο Ἀμερική.

— Καὶ ταξιδεύετε ὁλομόναχος;

— Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ κάνω αὐτὸ τὸ ταξίδι. Ὁ ἀδερφός μου ἔχει ἐδῶ ἕνα ἀγρόκτημα, τὸ ἀγρόκτημα Σάν Φελί-

— Ὁ Μικρὸς Πλοίαρχος ἀπομακρύνθηκε μετὰ τὸν Χάρις.

— Ἐκεῖ πηγαίνω. Ἄν ἔρθετε μαζί μου, θὰ βρῆτε εὐκόλα στὸ Σάν Φελίτσε μεταφορικὰ μέσα ποὺ θὰ σὰς πᾶνε ἀκοπα στὴν πόλιν τῆς Ἀτακάμας. Ὁ ἀδερφός μου θὰ εἶναι εὐτυχὴς ἂν τοῦ δώσετε τὴν εὐκαιρία νὰ σὰς ἐξυπηρετήσῃ.

— Κύριε, σὰς στέλνει ὁ θεός! ἔκανε ζωνηρὰ ἡ κυρία Οὐέλντον.

— Ὁ ἄγνωστος δὲν ἀπάντησε, ἀλλὰ σὲ λίγο ρώτησε.

— Οἱ μαῦροι αὐτοὶ εἶναι σκλάβοι σας;

— Ὁχι κύριε, εἶπε ἡ κυρία Οὐέλντον. Δὲν ὑπάρχουν πιά σκλάβοι στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες. Οἱ Βόρειοι ἔχουν ἀπὸ καιρὸ θὰ ἔκαναν καλὰ νὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμά τους.

— Naί. Ἔχετε δίκην! εἶπε ὁ Χάρις. Ἐξέχασα τὸν πόλεμο τοῦ 1862 μεταξὺ Βορείων καὶ Νοτίων ποὺ τελείωσε μετὰ τὴν νίκη τῶν Βορείων καὶ τὴν κατάργηση τῆς δουλείας. Γι' αὐτὸ ζητάω συγγνώμην ἀπ'

αὐτοὺς τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους!

— Δὲν ἦταν ποτὲ δούλοι κύριε, ἔκαναν σοβαρὰ ἡ κυρία Οὐέλντον, καὶ δὲν ἦσαν ποτὲ στὴν ὑπηρεσία μου.

— Μακόρι νάμαστε στὴν ὑπηρεσία σας κυρία Οὐέλντον, εἶπε ὁ γέρο Τόμ. Θὰ ἦται τιμὴ μας νὰ σὰς ὑπηρετούσαμε! Ἐγὼ σ' ἐντάα μου ἦμουν σκλάβος. Μὲ ἀρπάζει ἐπὶ τὰ χρονῶν παιδί ἀπὸ τὴν πατρίδα μου τὴν Ἀφρική, καὶ μ' ἔφεραν καὶ με πούσαν στὰ σκλαβοπάζαρα τῆς Νότιας Ἀμερικῆς. Ὅμως ὁ γιός μου γεννήθηκε ἐλεύθερος, ὅπως κι' οἱ σύντροφοί του νῦν βλέπετε.

— Χαίρομαι πού τ' ἀκούω! εἶπε ὁ Χάρις. Ἀλλ' αὖτε ἐδῶ δὲν ἔχετε νὰ φοβῆσθε τίποτε, γιατί στὴ Βολιβία ἔχει ἀπὸ καιροὶ καταργηθῇ ἡ δουλεία!

Ἐκείνη τὴ στιγμή ὁ μικρὸς Τζάκ ποὺ μόλις εἶχε ξυπνήσει ἔφτανε τριβώντας τὰ μάτια του, ἐνῶ πίσω του τὸν ἀκολουθοῦσε κατὰ πόδας ἡ πιστὴ Νάν.

Ὁ μικρὸς, μόλις εἶδε τὴ μητέρα του, ἔτρεξε τρέχοντας νὰ τὴν συναντήσῃ. Ἡ κυρία Οὐέλντον τὸν σήκωσε στὴν ἀγκυλιά της καὶ τὸν φίλησε τρυφερά.

— Τί χαριτωμένο ἀγοράκι! εἶπε ὁ Ἀμερικανός. Φαντάζομαι πὼς εἶναι γιός σας!

— Naί, εἶναι γιός μου! ἀπάντησε ἡ κυρία Οὐέλντον.

— Τὸ ναυάγιο πρέπει νάταν διπλὴ δοκιμασία γιὰ σὰς, ἔχοντας μαζί σας ἕνα μικρὸ παιδί.

— Εὐτυχῶς μὰς εὐσπλαχνίστηκε ὁ θεός καὶ σωθήκαμε! ἔκανε ἡ κυρία Οὐέλντον. Κι' ἀκόμη μὰς ἔστειλε ἐσὰς, κύριε Χάρις.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ τὸν φιλήσω; ρώτησε ὁ Ἀμερικανός.

— Μὰ φυσικά! εἶπε ἡ κυρία Οὐέλντον. Ὁ Χάρις πλησίασε γιὰ νὰ φιλήσῃ τὸν μικρὸν Τζάκ, ἀλλὰ τὸ ἀγοράκι ποὺ συνήθως ἦταν εὐγενικὸ καὶ καλὸτροπο μετὰ τοὺς ξένους, σφίχτηκε στὴν ἀγκυλιά τῆς μητέρας του, κι' ἐκρύψε τὸ πρόσωπό του στὸν ὥμο της.

— Ὅστε δὲν θέλεις νὰ γίνουμε φίλοι! γέλασε ὁ Χάρις. Γιατί μικρὸ μου κύριε; Μὲ φοβάσαι;

— Σὰς παρακαλῶ, κύριε, νὰ τὸν συγχωρήσετε! εἶπε ἡ κυρία Οὐέλντον. Εἶναι λιγάκι ντροπαλὸς μετὰ τοὺς ξένους.

— Σιγὰ-σιγὰ θὰ πᾶψωμε νὰ εἴμαστε ξένοι, εἶπε ὁ Χάρις. Ὅταν θὰ πᾶμε στὸ ἀγρόκτημα, θὰ τοῦ δώσω ἕνα χαριτωμένο ἀλογάκι. ἕνα «πόνευ», ποὺ θὰ τὸ καβαλάσῃ. ἕνα «πόνευ», ποὺ θὰ τὸ καβαλάσῃ. ἕνα «πόνευ», ποὺ θὰ τὸ καβαλάσῃ.

— Ὅμως οὔτε ὅταν τούταξε τὸ ἀλογάκι δὲν ἠμέρωσε ὁ Τζάκ. Ἦταν φανερό πὼς τὸ ἀγοράκι τὸν εἶχε πάρει ὅπως λένε «ἀπό κακοῦ».

Ἡ κυρία Οὐέλντον βιάστηκε ν' ἀλλάξῃ κουβέντα. Δὲν ἤθελε νὰ δυσχερασθῇ ἔτι καὶ ὁ ἀνθρώπος, ποὺ εἶχε τόσο εὐγενικὰ προθυμοποιήσῃ νὰ τὴν ἐξυπηρετήσῃ.

Ὁ Ντίκ Σάντ στὸ μεταξύ συλλογίζεταν τὴν πρόταση τοῦ Χάρις.

Γιὰ νὰ φτάσουν στὸ ἀγρόκτημα τοῦ Σάν Φελίτσε ἔπρεπε νὰ περπατήσουν κάπου διακόσια μίλια, διαβαίνοντας ἀπὸ δάση καὶ πεδιάδες.

Ταξίδι δηλαδὴ ἀρκετὰ κουραστικὸ γιὰ ἕνα μικρὸ παιδί καὶ δυὸ γυναῖκες.

Μίλησε γιὰ τὶς ἀνησυχίες του τὸν Σάν Χάρις, ποὺ βιάστηκε νὰ τὸν ἡσυχάσῃ.

— Ἡ διαδρομὴ εἶναι βέβαια λίγο μεγάλη, εἶπε, ἀλλὰ ἔχασα νὰ σὰς πῶ πὼς ἔχω ἄλογα. Ἐτσι ἡ κυρία Οὐέλντον κι' ὁ

ΠΩΣ ΘΑ ΚΑΝΩΜΕ ΚΑΛΟ ΛΑΔΙ

Σήμερα θα σας μιλήσω για τις έλιες — το ευλογημένο αυτό δέντρο του τόπου μας — και για το πώς θα επιτύχουμε λάδι εκλεκτής ποιότητας.

Γιατί το εκλεκτό λάδι, έχει καλή τιμή, ενώ το άσχημο λάδι δεν έχει.

Το λάδι για να γίνει καλό θέλει μεγάλη καθαριότητα και ελαιόκαρπο γερό, και όχι υασιτισμένο.

Το λιοτρίβι

Πρέπει να είναι δυνατό, να είναι ταβανωμένο, πλακοστρωμένο, κι' άσβεστωμένο. Όσοι έχουν λίμπες σιδερένιες ή πετρίνες να τις βγάλουν. Να βάλουν ξυλινες ντυμένες από μέσα με ντενέκ. Ντενέκεδένια πρέπει να είναι κι' η καραβάνια που βάζουμε τις τριμμένες έλιες (ζυμάρι) κι' όχι χάλκινα. Τα χάλκινα και τα σιδερένια άγγεια ή δοχεία πρέπει να καταργηθούν, και να μεταχειριζόμαστε μόνο τενεκεδένια. Το λάδι θέλει ξύλο ή τενεκέ, και τίποτε άλλο.

Οι έλιες

Οι πολύ ώριμες έλιες, δίνουν κατώτερο λάδι.

Όσες είναι από κάμπο ή από τόπους χαμηλούς, και προσηλιακούς, δίνουν λάδι χοντρό και πολύ χρωματισμένο. Γι' αυτό τις έλιες του κάμπου πρέπει να τις μαζεύουμε λίγο άγουρες για να είναι καλό και λεπτό το λάδι.

Αντίθετα, οι έλιες που βρίσκονται ψηλά σε πλαγιές από άσβεστόπετρα, δίνουν αυτές πρέπει να τις μαζεύουμε όταν μαυρουν. Τότε βγαίνει το περισσότερο και τo λάδι θα είναι κατώτερο.

Πρέπει ακόμα να μαζεύουμε τις έλιες από τους χαμηλούς κλώνους με το χέρι, κι' μονάχα από τους πιο ψηλούς κλώνους ρίχνουμε τις έλιες με το καλάμι. Γιατί αν τσακίσουμε τα κλωνάρια που θα δώσουν καρπό τον άλλο χρόνο, ποιός θα ζημιωθεί; Εμείς!

Τις έλιες πρέπει να τις πηγαίνουμε στο λιοτρίβι με κοφίνια κι' όχι σε σακκί γιατί ρουλίζονται κι' ανάδουν. Οι ελαιοπαράγωγοι νομίζουν πως κάνουν μεγάλη έξυπνότητα, αφήνοντας τις έλιες να σαπίσουν κι' έπειτα να τις άλέσουν. Μα αν δίνουν περισσότερο λάδι στην όκά, δεν συλλογίζονται ότι οι έλιες που δεν είναι σάπιες, κι' έτσι έρχομαστε στον ίδιο παρανομαστή, κι' έχοντας λάδι κατωτέρας ποιότητας.

Όσο γι' αυτό που λένε πως με τις σιτεμένες έλιες κάνουν λιγότερες κοφές ή μύλους και τους έρχεται έτσι πιο φτηνά ή λιοτρίβι, είναι μεγάλη κουταμάρα. Γιατί για λίγες κοφές, χάνουν τα χρήματα που θα κέρδιζαν από το εκλεκτό λάδι που θ' άποχτούσαν!

Πριν άλέσουμε τις έλιες, πρέπει να τις διαλέξουμε, και να βάλουμε χώρα τις σκουλικιασμένες και τις σάπιες. Χωριστά λιοτριβούμε και τις χαμάδες (σταφιδιασμένες) γιατί κι' αυτές έχουν λάδι κακής ποιότητας.

Πώς πλένονται οι έλιες

Τις έλιες που μαζεύουμε από χάμω ύστερ, από βροχή πρέπει να τις πλένουμε με καθαρό νερό.

Το πλύσιμο γίνεται με χειροκόφινά μι-

σογεμάτα που τα βουτάμε σε στέφρα μικρή ή σε θάλασσα αν είναι κοντά.

Καθαριότητα στο λιοτρίβι

Μιά βδομάδα πριν δουλέψη το λιοτρίβι, το σαρώνουμε, το άσβεστώνουμε και πλένουμε τις πέτρες του μύλου, τα πιεστήρια, το λιμπί, τ' άγγεια και τις τσαντήλες με νερό κρύο καθαρό όπου λιώνουμε 6 στα έκατο ποτάσσα ή σόδα. Ύστερα το ξεπλένουμε με καθαρό νερό.

Η καθαριότητα πρέπει να γίνεται κάθε Σαββατοόραδο ή κάθε που άλέσαμε σάπιες έλιες.

Πρέπει να καθαρίζουμε το λιοτρίβι από την πυρήνα καθημερινά, γιατί ανάβει και μας χαλάει το λάδι. Θα πετάμε έξω άμέσως και την κοτριά του άλόγου που γυρίζει το λιοτρίβι.

Τις τσαντήλες από καιρό σε καιρό, τις πλένουμε με λίγη ποτάσσα.

Όταν τις στίβουμε να βγῇ το λάδι, τις περιχύνουμε με καυτό νερό.

Βάφομε με μίνιο όλα τα μέρη στο πιεστήριο όπου δεν άκουμπουν οι τσαντήλες, τ' άγγεια απέξω και τα σίδερα του μύλου.

Η λίμπα πρέπει να χωριστή στα δύο. Στη μία μεριά να πηγαίνει το θερμισμένο και στην άλλη το άθερμιστο λάδι.

Το άθερμιστο έπειδη δύσκολα λαγαρίζει, το βάζουμε προσωρινά σε τενεκεδένιο καζάνι και σε δώδεκα ώρες καθαρίζει. Το άθερμιστο λάδι πουλιέται ακριβότερα. Το λιοτρίβι πρέπει να είναι ζεστό.

Πρέπει νάχη θερμοκρασία 18-20 βαθμούς, γιατί αν κάνη κρύο, χαλάει ή ποιότητα του λαδιού.

Πώς διατηρούμε τις έλιες

Τις έλιες πρέπει να τις άλέσουμε το πολύ τρεις μέρες ύστερα από το μαζύωμα, γιατί όταν ανάψουν το λάδι θα είναι άσχημο.

Όστόσο αν είναι ανάγκη να διατηρηθούν 4-5 μέρες, τις άπλώνουμε σε 20-30 πόντους πάχος, όχι περισσότερο.

Αν θέλουμε να διατηρηθούν πάνω από 5 μέρες, τις πασπαλίζουμε με αλάτι, ή τις άπλώνουμε όπως κάνουν στην Εύρωπη σε καλαμωτές.

Οι καλαμωτές είναι είδος τελάρι που έχουν μήκος 2 μέτρα και φάρδος 1, και κούφωμα άπάνω κάτω 12 πόντους. Ο πάτος της καλαμωτής είναι καμωμένος από πήχες ή καλάμια καρφωμένα σ' άπόσταση που να μην πέφτουν οι έλιες. Σε κάθε γωνιά έχουν 8 πόντους τάκο για πόδια. Σε καλά άερισμένη άποθήκη, με τις καλαμωτές μπορούμε να διατηρήσουμε τις έλιες για πολλές μέρες.

Στο έρχόμενο για να τελειώνουμε, θα σας πω πως διατηρούμε το λάδι.

ΟΡΝΙΘΟΤΡΟΦΙΑ

Η τροφή των πουλερικών

Η βάση της ύγειας στα πουλερικά, εκτός βέβαια από την καθαριότητα και το κατάλληλο κοτέτσι, είναι η κατάλληλη τροφή.

Η τροφή που ρίχνουμε στις κότες, πρέπει να είναι:

- α) Σπόροι (καλαμπόκι, κριθάρι κλπ.).
- β) Ζωϊκές τροφές (κρεατάλευρο, ψαράχνα κλπ.).
- γ) Μεταλλικές ουσίες (κοκκάλευρο ή στρειδόλευρο).

Αυτό χρειάζεται στις κότες που ζουν σε περιωρισμένο κοτέτσι. Όταν βόσκουν έξω, τις βρίσκουν μόνες τους στο χώμα. Το ίδιο και τις ζωϊκές ουσίες: όταν μπορούν να φάνε σαλιγκάρια ή σκουλίκια

έξω, στο ύπαιθρο, έχουν λιγότερη άσπα από ψαράλευρο κλπ.

Πρέπει να προσέχουμε να μην άλλεμε άπότομα την τροφή των πουλερικών γιατί αυτό τα βλάπτει.

Σιγά-σιγά θα την άλλάζουμε.

Πρέπει να προσέχουμε και στην πηγή για τη τροφή που άγοράζουμε.

Πρέπει να τις ταΐζουμε την ίδια άσπάντα κάθε μέρα.

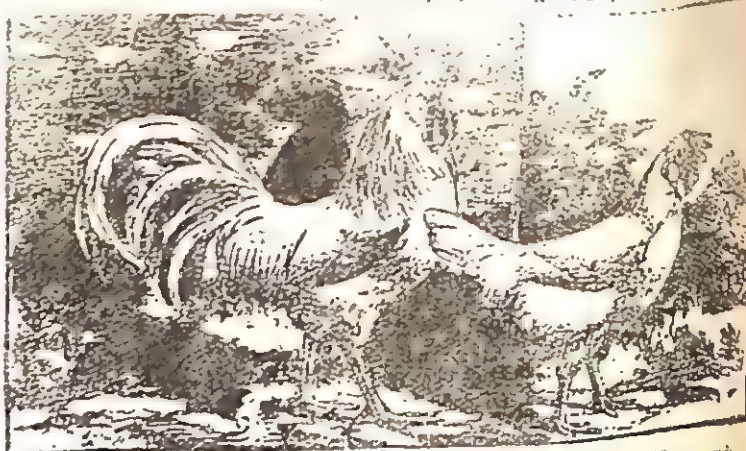
Τα πουλερικά έχουν ανάγκη κι' από πικιλία. Πρέπει να φάνε άπ' όλες τις τροφές που είπαμε πιο πάνω.

Το νερό

Το νερό είναι άπαραίτητο για κάθε ζωντανό πλάσμα.

Πρέπει να προσέξουμε ιδιαίτερα στο έπιμα του νερού γιατί πολλά κακά μπορούν να πάθουν τα πουλερικά, είτε γιατί τους έλειψε το νερό, είτε γιατί αυτό που πίνουν είναι βρώμικο.

Το νερό πρέπει να είναι άφθονο και να άλλάζεται δυο φορές την ήμερα, και τους το δίνουμε μέσα σε πήλινες ή μεταλλινες ποτίστρες κι' όχι σε γαβάδες, ή πιά-

Κόκορας και κότα Λεγκχόρν — μια ράτσα που την διαδίδουν το «Σπίτια του Παιδιού».

τα, που μπορούν να βάλουν τα πόδια τους μέσα και να το λερώνουν.

Το κοτέτσι μας τον Οκτώβρη

Αυτόν τον μήνα που γεννούν οι κότες, τους ρίχνουμε λίγες περισσότερες ζωϊκές ουσίες, καθώς και λίγο περισσότερους σπόρους (καλαμπόκι, κριθάρι, βρώμη). Προσοχή όμως: δεν πρέπει να τις παχύνουμε τόσο ώστε να μην γεννάνε.

Αυτόν τον μήνα, διαλέγουμε τις πουλάδες που θα τις κρατήσουμε για καλές γεννούσες.

Πρώτα-πρώτα λέμε πως δεν κάνουν για γεννούσες:

- α. Όσες είναι καχεκτικές.
- β. Όσες χάνουν ακόμα τα φτερά τους.
- γ. Όσες έχουν χοντρά κόκκαλα στη λεκάνη.

δ. Όσες έχουν σωματικά έλαττώματα (ραχιτισμό κλπ.).

Σε όσες πουλάδες γεννήσουν τον Οκτώβρη ή κάτσουν στη φωλιά και χωρίς να γεννήσουν, τους περνάμε στο πόδι ένα κόκκινο δαχτυλίδι ή μια κόκκινη κορδέλλα. Σε όσες γεννήσουν και τον Νοέμβρη ή σε όσες πρωτογεννήσουν τότε, περνούμε ένα πράσινο δαχτυλίδι. Και σε όσες γεννήσουν τον Δεκέμβρη συνέχεια ή για πρώτη φορά, περνάμε ένα μαύρο. Η κότα που θα φέρει και τα τρία δαχτυλίδια, θα είναι καλή γεννούσα, και θα την κρατήσουμε.

Η πρώτη τάδεως γεννούσα, πρέπει από τις 15 του Οκτώβρη ως τις 15 του

Γενάρη να γεννήση 28 αυγά.

Αν οι πουλάδες με τα τρία δαχτυλίδια είναι λίγες και θέλουμε κι' άλλες γεννούσες, παίρνουμε κι' από κείνες που ένωσαν, τον Νοέμβρη ή Δεκέμβρη ή έχουν δυο: τον Νοέμβρη. Ποτέ όμως όσες έχουν και δαχτυλίδια Οκτώβρη και Δεκέμβρη. Αυτές είναι καλές για σφάξιμο μόνο.

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΜΗΤΡΟΣ

1301) Θερμοαντιχαιρετώ: Μπαύλη, Πιτσιρδώνι.
Εξάφαλμος

1301α) Γλωσσοδέτης.

Εξάφαλμος

1302) Άλληλογραφώ με όλους. Γράφω: Λου-
κάν Τζαβέλλαν, Μισούλη 24, Κομοτηνή.
Ξανθός Μίκυ

1303) Χαιρετώ Μυτιληναίον Όλυμπιακό, Μπέ-
μμη, Κοτρίδην και Δρόσαν.
Ξανθός Μίκυ

1304) Μυτιληναίε Όλυμπιακέ και εγώ Όλυμ-
πιακός. Ζήτω ό Όλυμπιακός. Ζήτω!!! Κάτω οι
Παναθηνα Έκτεζήδες. Κάτω!!!

Ξανθός Μίκυ

1305) Πειραχτήρι γειά σου.
Ξανθός Μίκυ

1306) Πιτσιρδώνι σώπασες ή ακόμα;
Ξανθός Μίκυ

1307) Σωματοφύλακα "Αθω Όλυμπιακός —
ΑΕΚ 4 — 2 χαχαχά!!!

Ξανθός Μίκυ

1308) Πεννομάχοι προσέξατε τόν Καραμπέτ.
Είναι ό γνωστός μουρντάρης του «Θησαυρού». Ό-
λοι έκτός από μένα Πειραχτήρι (950).
Αποκληρωμένος Ίππότης

1309) Πεννομάχοι σάς συνιστώ μην τά βάζετε
με τόν Κ. Διαβολάκι. Κ. Διαβολάκι συμμαχούμε;
Αποκληρωμένος Ίππότης
(Αήττητος)

1310) Άπόλλων μάς ήρθεσ άπαιτητικός (932)
σου κηρύσσω πόλεμο. Θα έχης νά κόνης μαζί μου.
Αποκληρωμένος Ίππότης

1311) Ένεφανίσθη χθές εις τήν άτμόσφαιραν
ή «Ρουκέττα» κατευθυνόμενη εις σελήνην.
Μενεξές

1312) Ύπερε, "Αδωνι άλληλογραφούμε; Αύγε-
ρινόν, Αετιδέα, Πειραχτήρι θερμοαντιχαιρετώ.
Μενεξές

1313) Ύπερε (987) δέν έχεις φωνή. Κ. Δια-
βολάκι = τίν μπόσουν. Γλωσσόκοπανα σούφρωσε
ψυχή, Καρπαθοπούλα σάς γνωρίζω.
Μενεξές

1314) Αντιχαιρετώ Μ. Παιρατή.
Γιατί Ταπεινέ δέν στέλνεις;
Νομίζω πως άργάς.
Ω χρότης παρατηρείται στους Πανα-
θηναίους.
Σήμερα κυριαρχεί ό Όλυμπιακός.
Τός - Τό χαθήκατε;
Ο χαμός σας μάς έλύπησε.
Συγκεκριμένοι είσατε όλοι οι Άνα-
γνωστές;
Χαιρετώ τούς πατριώτες Πειραιώτας.
Άγνωστος Χ (Άνεξάρτητος)

1315) Χαιρετώ Έλατον, Δοντάν και δραματι-
κόν Θρύλον.
Γενοαίο Ρουμελιωτόπουλο

1316) Με τήν παραξενιάρη 1006 νίκησες ό-
λους τούς αντίγραφους. Ρούντη, Εύζωνοπούλα ό-
πως γράφεις, έτσι μιλάς; (1039), Αφρολουμένε
θερμαϊκή γειά (είμαι συμπολίτης σου).
"Αλκιστής

1317) Ρούντη πρόσεξε καλά γιατί άποιοις εί-
αι έξω άπ' τόν χορό, πολλά τραγουδία ξέρει.
"Αλκιστής

1318) Πλάτων (917), Α. Περιστέρη (1011),
Αγνωστος Χ. (1021), Φοίνικα, Έλλ. Φοινίε, γρά-
ψτε γρήγορα. Θα σάς δώσουμε κάθε πληροφορία.
Ιρισιανόπουλο (1016) χίλια εύχαριστώ. Άγνώ-
στος. Εξάφαλμε νόμιζα ότι ήσουν ανεξάρ-
την με γελούσα στικουρήματα. Τ. Γιούλη (1071).
ΥΛΛΥΠΟΥΜΑΙ ΘΕΡΜΑ!
Ταπεινός (Πρόεδρος ΔΑΔΩΝ)

1319) Μαργαριτάρια. Τριαθλητού: «Ό Χριστι-
νισμός... απαγορεύει τήν άνοσησία!...». Τότε
ήλε... πρέπει νάσουν άφωρισμένοι!...
Κατεπάνω (ΔΑΔΩΝ)

1320) Θερμοαντιχαιρετώ Φοίνικα (1055). Προ-
σώχ! Στις «Πεννομαχίες» παρουσιάστηκε αέζο-
νερ λέγων: «Ό Χριστιανισμός... απαγορεύει
τήν άνοσησία!...» Απράδοσο!!! Εξάφαλμε (1065)
«ΔΑΔΕΣ» άνοσαν περισσότερο.
Άγγελος Φωτός (ΔΑΔΩΝ)

1321) Τ. Γιούλη (1071) γιατί είμαστε επιτι-
μικά;...». Ξέχασες τόν τίτλο του περιοδικού;
(Ρεμής ΔΑΔΩΝ)

1322) Αντιχαιρετώ Αύγερινόν (1028). Τ. Γιου-
λη ξέρεις πολλαπλασιασμό; Κάνε τόν έξής 3 X 10
Τόσα μέλη είμαστε σέ 6 μήνες. Σιωπή λοιπόν!
Δαίδολος ΔΑΔΩΝ.

1323) Τ. Γιούλη (1071) άν ήσουν και προ-
εδρος... αλλοίμονο στήν «Πνευμ. Χαραυγή»! Συγ-
χείεις φίλε μου τόν εγωισμό με τόν ένθουσιασμό
Πάψε λοιπόν!
Μικρός Ίεραπόστολος (ΔΑΔΩΝ)

1324) Άγνό Έλληνόπουλο, ό σύλλογός σου σι
συλλυπείται διά τόν θάνατο του άγαπητού σου
πατέρα. Ό Χριστός, άδελφέ μας, μαζί σου.
Σύλλογος «ΔΑΔΕΣ».

1325) Πρωτοπαίοντας στήν κίνηση χαιρετώ
όλους - ες προσχωρώ στό νεοειδρυθέντα σύλλογο του
Αιγίου «Νεανική Έλπίδα». Θεάματα: Θρύλος Ί-
καρος = Δυό Γιάννηδες άποστρατεύονται.
Ίαδερης

1326) Ζητείται πεπειραμένη παραμυθα με κα-
λώς συστάσεις διά τήν φύλαξιν του μωρού μας
Θανάση Μπέμμη.
Ίαδερης

1327) Κεφαλληνήτικο Διαβολάκι με ζάλισες με
τις έξυπνο κουταμάρες σου. Σού συνιστώ νά τις
άφισης γιά νά μην σέ στείλω γιά τιμωρία στόν...
Παράδεισο και τότε... βλαστήματα.
ΑΝΙΚΗΤΟΣ

1328) Αήττητέ μου Εξάφαλμε νομίζω ότι τα
παράκανες με τις σαχλαμάρες σου. Ωστόσο σε
παραδέχομαι ότι είσαι ό κατά φαντασίαν... αυτό
κράτωρ των πεννομαχιών και σε χαιρετώ με θαυ-
μασμό βγάζοντας τις... κάλτσες μου (μιά και δέν
έχω παπούτσια).
ΑΝΙΚΗΤΟΣ (Άνεξάρτητος)

1329) Ντολορές, πρώτα - πρώτα σε άναγνωρί-
ζώ γιά ποιήτρια. Μά... στείλε μου φιγούρα σου.
Ίσως... Δέν ξέρεις, καμιά φορά...
Ρούντης

1330) Αύγερινέ, ξέρεις ποιανού θεά ήταν ή Ει-
λειθυία; Εγώ στήν άρχή νόμιζα τής (1029).
Ρούντης

1331) Αετιδέα, περιμένω καθεμέρα γράμμα σου.
Αντιχαιρετώ Φοίνικα. Έγγραφα.
Ρούντης

1332) "Αλκιστη, τό βιβλίο παροιμιών δέν λει-
τουργεί στήν (1043);
Ρούντης

1333) Κοσμοκράτορα γράψε 615. Μίκη αντι-
χαιρετώ γράψε 615. Φίκη δέν έλαβα. Ντίκ. Σάντ.
έπίσης.
Γιός τής Λέσβου

1334) Ξαναεμφανιζόμενος ύστερα από μεγάλη
άπουσία χαιρετώ όλους - ες. Ίδιαίτερως Μάριαν,
Ρούντη.
Εύζωνας

1335) Αύγερινέ γειά χαρά. Ρούντη βλέπω είσαι
πολύ υπερήφανος.
Εύζωνας

1336) Κατεπάνω γιά τά καλά σου λόγια σ'
εύχαριστώ.
Πρόεδρος «ΠΡΟΟΔΟΥ»
Φτερωτός Καβαλλάρης

1337) Μπαίοντας στήν κίνηση χαιρετώ πάντας.
Γειά - χαρά Άπόλλων. Προσέχτε με καλά.
Μέγας Άλέξανδρος

1338) Βλέπετε πεννομάχοι; Ίδρύθη ό σύλλογος
«Ελεύθερα Παιδιά». Πρέπει νά προσχωρήσετε.
Άπόλλων πρόεδρος

1339) Μέγα Άλέξανδρε σέ χαιρετώ.
Άπόλλων πρόεδρος

1340) Θέλουμε νά ενισχύσετε τόν σύλλογό μας.
Άπόλλων πρόεδρος

1341) Πρωτοπαίοντας στήν κίνηση χαιρετώ
όλους τούς πεννομάχους.
Τριπλέρ Μουρατίδη

1342) Άπόλλων κλείσε τό άκούρι σου. ΠΑΟΚ -
ΑΡΗΣ 4 — 0 4 — 2 2 — 2 4 — 3.
Τριπλέρ Μουρατίδη

1343) Τί χάλια βρέ παιδιά μου Πιτσι-
ρίνα! Μωρό είσαι και τρέχουν τά σάλα
Προμηθεύσου παιδί μου μιά σαλίερα και βε-
στό λαιμό σου γιά νά ήσυχάσης και νά η-
σους.
Κόκκινος Βράχος
(τό φόβητρο τής στί-
ας)

1344) Πολυ εύχαριστήθηκα Ντίκ Σάντ
Μπαύλη γιά τήν άμοιότητα (Α.Ε.Κ.). Σας ή-
ρετώ θερμά και σάς ζητώ άλληλογραφία. Γρά-
ψετε: Γιάννη Γουσίτη, Παύλου Καρρί 22, Σ-
κυνθος
Κόκκινος Βράχος
(ΑΕΚΤζής στό... τεράστιο)

1345) Αντιχαιρετώ θερμότερα καλοί μου ό-
νικα, Άγνωστε Χ. (Έγγραφα περιμένω). Ντολο-
ρές, Αύγερινέ Ντολορές νά περιμένω ένα γραμ-
μα; Ταπεινέ συγχαρητήρια γιά τις «ΔΑΔΕΣ».
Αυτιάδα γειά
Άφρολουμένος Θερμο-
ΦΙΛΟΣ ΟΛΩΝ

1346) Πεννομαχοί με χαρά ξανόρχομαι μαζί
σας. Με συγχωρείτε που άπουσίασα λιγάκι. Αντι-
χαιρετώ όλους που με χαιρέτησαν και ιδιαίτε-
ρους: Γ Τέλλον και Μιζύλον.
Νίκος Κρίνης

1347) "Ηρωα Θρύλε (712) και Πλάτων (917)
εύχαριστώ. Φοίνικα δέν σε καταλαβαίνω. Απώ-
σο ήπρης ώραία άπάντησε από τόν «Αρχισυνάγ-
Ταπεινέ πρόσέχε τον κηλιδώνεις τις «ΔΑΔΕΣ».
Νίκος Κρίνης

1348) Χαρισμένο στόν Άλέξ. Μακρυλάκη.
Γειά σου μύπατα τρανέ
Βρέ Άλέκο Παλαδέ
Άφού είσαι τόσο σοφός
Γιατί νά μηνής Άνεξάρτητος, Αντώνιος
Πατέλης

1349) Μακρυλάκης = Κονσέρβα
Κουντουράκης = Σαρδέλλα
Γιαμουσιακάκης = Σολωμός
Κουκουζίκας = Παλαδός.
Πατέλης Αντώνιος

1350) Μακρυλάκης = έβγαλε τήν σαρδέλλα και
κελαΐδησε.
Πατέλης Αντώνιος

1351) Όραία τά λές Φτ. Δόξης (1035). Κά-
πταιν Μπλούντ, δέν μου άπάντησες.
Μαύρος Πειρατής

1352) Μαύρο κοράλι γειά σου συμπάθειά μου.
Μάκης Λαδέρης = Άπόφοιτος του τρελλοκομείου.
Μαύρος Πειρατής

1353) Πρωτοπαίοντας στήν κίνηση τών πεν-
νομαχιών ύπόσχομαι δράση, χαιρετώ όλους - ες.
Θερμοχαιρετώ τούς Θηβαίους - ες ιδιαίτερως Ντο-
λορές και Βοιωτό.
Άστροπελέκι

1354) Τ. Γιούλη χαιρετώ. Ντολορές, "Ηρ. Κρη-
τικοπούλα άλληλογραφήτε; Κάπταιν = τρύπα στό
ύδωρ!! Ρομπέν τών Δασών πρόσεξε τόν λαγού.
Γράψτε: Άγγελον Άγγελίδη, Πατριάρχου Γρηγο-
ρίου 53, Άλεξανδρούπολη.
Εύθυμος Τυρολέος

1355) Σ. "Αστεγε, άπόκαμες,
ζητώντας τών δνεϊρών
πραγματικότης νά γενούν
—ώ πλέονη πόθων στείλων—
τά όσα ώραία όρέχτης.
Άμφιτριών

1356) Πρωτοπαίοντας στήν κίνηση χαιρετώ
όλους - ες. Προσώχ! προσώχ! Ζήτω ό «Όλυμπια-
κός».
Πολυμήχανος Όδυσσεύς

1357) Πρωτοπαίοντας στήν κίνηση του άγα-
πημένου μου περιοδικού χαιρετώ όλους - ες.
Ίαδερης
Άνδρέας Θεοδωρίδης

1358) Θερμοαντιχαιρετώ τούς - τάς: Α. Ροδό-
πουλον, Νίκον Σαλονικιόν, Κεφαλληνήτικο Διαβο-
λάκι, Γλωσσόκοπανα, Κορίτσι Νάυλον και ζητώ
άλληλογραφία των, μέσω περιοδικού.
Άνδρέας Θεοδωρίδης

1359) Ζητώ άλληλογραφία από όλους τούς πεν-
νομάχους. Γράψτε: Άνδρέαν Θεοδωρίδην, Άμφι-
πόλεως 14, Δράμα.
Άνδρέας Θεοδωρίδης

στοιχεία σου. Σε χρεώσα ακόμη 1000 δραχμές. ¹⁹⁹
 όποιες σε παρακαλώ να μου στείλεις.

(ΜΕ ΤΗ ΔΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΠΑΘΙ)

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΥ

19) Τότε στάσαν· να πάρης εσύ ότι της άξιζει, φώναξε ο Λεωνίδας κι' ύψωσε το μαστίγιο να δειρή τον Κλείτο.

— Άφησέ τον, άκούστηκε μια γλυκειά φωνή άπ' το πρόστηλο. Ήταν ή ωραία βασίλισσα της Μακεδονίας, ή Όλυμπιάδα, που προχωρούσε μ' ένα χαμόγελο γοητευτικό.

— Έλα, εξάδελφε, είπε στο Λεωνίδα, άφησε αυτό το καμτσίκι. Ο δάσκαλος δε μπορούσε να παρακούση βέβαια στη βασίλισσα.

— Πολύ καλά, είπε, ήθελα μόνο να ξέρω αν ή βασίλισσα μου άνάθεσε με άπόλυτη έξουσιοδότηση την άνατροφή του μοναχογιού της ή έχει δικαίωμα κάθε Λαννίκη να έπρεβαίνει στο έργο μου.

20) — Έγώ τον βύζαξα, είπε περήφανη ή νταντά, και πονώ όταν βλέπω να τον βασανίζουν έτσι, σαν το τελευταίο χωριατόπαιδο.

— Δέν τον άνατρέφουμε για το θρόνο της Περσίας, είπε ο Λεωνίδας. Τους είδες αυτούς που μάς ήρθαν σήμερα άπ' την Άσία; Γερμίζει ο τόπος άρώματα όθε πέρνουν. Κι' έχουν έπάνω τους τόσο χρυσάφι και τόσο μετάξι που δε μπορούν να κουνήσουν τα πόδια τους. Μά γι' αυτό, κάποια μέρα, θα πέσουν να προσκυνήσουν έτούτο τ' άγόρι που μεγαλώνει ο Λεωνίδας με άγωγή σπαρτιατική.

— Καλά δέν το ξανακάνω αν είναι και θέλημα της Βασίλισσας, είπε ή Λαννίκη.

21) — Ναί καλή μου Λαννίκη, είπε ή Βασίλισσα, ως άφήσουμε στον καθηγητή την άνατροφή του 'Αλέξανδρου. Έσύ κοίταζε τώρα τις δυο πριγκήπισσες, προπαντός τη μικρούλα την Κύνα, που είναι τόσο λεπτή και φιλάσθενη.

Βάζοντας τέλος στη συζήτηση ή Όλυμπιάδα πήρε μέσα στα δώματα τη Λαννίκη. Κι' ο Λεωνίδας γύρισε τον 'Αλέξανδρο και στους άλλους:

— Πάμε στο ποτάμι, είπε. Όρα για κολύμπι... Ύστερα θα φάμε ψωμί και προσφάι στις όχθες. Τ' άπόγεμα έχουμε Ιππασία στην πεδιάδα του 'Αξιού...

22) Έτσι περνούσαν οι μέρες του γιού του Φιλίππου... Μά ο Λεωνίδας δέν ήταν ο μόνος του δάσκαλος. Αυτός φρόντιζε ιδιαίτερα τη σωματική άγωγή του. Για την πνευματική μόρφωση είχε το πρόσταγμα ο Λυσίμαχος. Όταν ο έπιτήδειος αυτός άνθρωπος ήθελε στην αλή του Φιλίππου χαιρέτησε έτσι τους βασιλείς:

— Χάιρε δοξασμένε Πηλέα, χαιρέ Λυκόποδη Θετίς Θεά... Ο Φίλιππος κι' ή Όλυμπιάδα τον κοίταξαν παραξενεμένοι.

— Ποιός είσαι ξένε; τον ρώτησαν και τί θέλει να πη ό χαιρετισμός σου;

23) — Είμαι Φοίνικας και ζητώ ν' άναστήσω το γιό σας! — Έξυπνος φαίνεσαι, είπε ο Φίλιππος. Μά την ξέρεις την τέχνη που χρειάζεται;

— Δώστε μου το γιό σας και θα το δητε... Με λένε Λυσίμαχο άπ' την Αιτωλία...

Έτσι κέρδισε με τα κολακευτικά λόγια του τη συμπάθεια του Φιλίππου κι' άπό τη μέρα εκείνη δίδασκε Όμηρο στο διάδοχο της Μακεδονίας. Κι' είναι ή αλήθεια πως τα κατάφερε να έμπνεύσει στο μαθητή του μια τέτοια άγάπη για το έξαισιο αυτό έπος, που ο 'Αλέξανδρος δέν κοιμόταν ποτέ χωρίς να διαβάσει μια ρ-ψωδία.

24) Κι' όπως είδαμε στην άρχή δέν τον έφθανε ν' άπαγγέλλη μόνχα. Το κόβει τί στη ζωή του πιά, άσχολία, παιχνίδι, κάθε του σκέψη και κάθε του δράση άπό τον Όμηρο ήταν έμπνευσμένο... Και φρόντιζε ν' άνασταίνει τριγύρω του όλα τα πρόσωπα του Όμήρου.

Και πόσο τ' άνιωσε τα απλά κι' ανθρώπινα εκείνα αισθήματα, τον ήρωισμό, τη φιλία, την άφωσίωση, την ευθύτητα, το άντρίκιο θάρρος.

Ήταν ανάμεσα στους συμπαίκτες του ένα χλωμό και λεπτό παιδί που τα μάτια του ήταν, γεμάτα με δνείρα και το διάφανο δέρμα του άπό φώς. Όμορφος σαν Άπόλλωνας φιλοντισένιος κοίταζε τον 'Αλέξανδρο πάντα βουδός έτοιμος να κλάψη άπό άγάπη. (Συνεχίζεται)